Rok VII. Nr. 11.

DZIENNIK URZĘDOWY

Wydziału Oświecenia Publicznego

Województwa Śląskiego

KATOWICE. 15. listopada 1930.

TREŚĆ:

Rozporządzenia i okólniki.

Poz. 150.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

Nr. I. R.-10595/30. Warszawa, dnia 10 października 1930 r.

W sprawie zobowiązań Skarbu Państwa, wynikających z umów.

Doszło do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że władze i urzędy państwowe wydają osobom i firmom prywatnym pisma, posiadające charakter obligów, w których zobowiązują się do zapłaty pewnych sum w określonych terminach.

Terminy płatności oznaczane są przytem bądźto na bieżący okres budżetowy, bądźto nawet na okresy przyszłe.

Powyższe postępowanie władz i urzędów państwowych ma miejsce również i w takich wypadkach, gdy władze względnie urzędy nie rozporządzają kredytami, wystarczającemi na pokrycie umówionych świadczeń.

Wspomniane obligi przedkładane są następnie do realizacji instytucjom bankowym, które je nabywają, potrącając przytem pewne sumy tytułem dyskonta i innych należności bankowych.

Celem uniknięcia podobnych niewłaściwości, Ministerstwo Skarbu okólnikiem L. D. III. 2770/1. z dnia 29. IX. 30 r. zarządziło, aby zaniechano wystawiania wszelkich tego rodzaju pism, oraz by w przyszłości zobowiązania Skarbu Państwa wyrażane były jedynie w odpowiednich umowach.

Zarazem Ministerstwo Skarbu zaznaczyło, że zobowiązania wynikające z umów, a mające być zrealizowane w ciągu jednego okresu budżetowego mogą być zaciągane tylko wówczas, gdy mają dostateczne pokrycie w kredytach budżetowych, na ten cel przeznaczonych, zaś umowy, zawierające zobowiązanie, obciążające przyszłe okresy budżetowe mogą być zawierane w każdym wypadku tylko za uprzednią zgodą Ministerstwa Skarbu.

Powyższe zarządzenie Min. Skarbu podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

Naczelnik Wydziału:
(—) **A. Nowak.**

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Ośw. Publ.
Liczba: O. P. I.-3279. Katowice, dnia 22. października 1930 r.

Udzielam do wiadomości i przestrzegania.

Za Wojewodę:
Naczelnik Wydziału.
Dr. Ręgorowicz m. p.

151.

Ministerstwo Skarbu
D. III. 205/1/30. Warszawa, dnia 4 lipca 1930 r.

Prezydjum Rady Ministrów — w sprawie zasad umarzania niektórych wierzytelności Skarbu Państwa.

Do

Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Senatu, Najwyższej Izby Kontroli, Prezydjum Rady Minstrów i wszystkich Ministerstw.

Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1930 r. upoważniającej Ministra Skarbu do unormowania w porozumieniu z Prezesem Najwyższej Izby Kontroli sprawy umarzania wierzytelności Skarbu Państwa, wynikających z przepisów o uposażeniu oraz zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i wojska, sędziów i prokuratorów oraz ich rodzin (zwrot zaliczek na uposażenie, nadpłaconych uposażeń względnie zaopatrzeń, diet i kosztów podróży i t. p.) jak również analogicznych wierzytelności do innych osób, pobierających na zasadzie ustawy lub umowy uposażenie lub zaopatrzenie ze Skarbu Państwa (inwalidzi wojenni, funkcjonarjusze kontraktowi i t. p.) na zasadach ustalonych w wspomnianej uchwale Rady Ministrów, Ministerstwo Skarbu zarządza w porozumieniu z Najwyższą Izbą Kontroli co następuje:

I. Wymienione wierzytelności mogą być umarzane tylko w następujących wypadkach:

a) jeżeli kroki sądowe wdrożone za pośrednictwem Prokuratorji Generalnej celem ściągnięcia odnośnej wierzytelności, nie doprowadziły do ściągnięcia wierzytelności lub, jeżeli wedle zdania Prokuratorji Generalnej wdrażanie tych kroków wobec braku majątku po stronie dłużnika byłoby bezcelowe. Przed umorzeniem wierzytelności przekraczających kwotę 100 (stu) zł winna jednak władza upoważniona do umarzania utrzymywać sprawę

w ewidencji przez okres trzech lat, przeprowadzać kilkakrotnie w odpowiednich odstępach czasu zbadanie stanu majątkowego dłużnika i w miarę poprawy tego stanu zarządzić ściągnięcie wierzytelności;

b) jeżeli przy wierzytelnościach, nieprzekraczających kwoty 200 (dwustu) zł można na podstawie aktów konkretnej sprawy uzupełnionych ewentualnie dalszemi dochodzeniami dojść do wniosku, że wartość odnośnej wierzytelności Skarbu Państwa jest mniejszą od przypuszczalnych kosztów jej dochodzenia lub nie pozostaje w racjonalnym stosunku do nakładu czasu i pracy potrzebnego na ściągnięcie pretensji:

c) jeżeli sąd właściwy zaniechał przeprowadzenia pertraktacji spadkowej z powodu braku majątku po zmarłym dłużniku;

d) jeżeli w wyniku dochodzeń administracyjnych (policyjnych) ustalono, iż zmarły nie pozostawił żadnego majątku.

II. Do umarzania wierzytelności, przekraczających kwotę 500 (pięćset) zł właściwą jest władza naczelna w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, do umarzania zaś innych wierzytelności władza asygnująca uposażenie w porozumieniu z Izbą Skarbową, w której okręgu znajduje się siedziba urzędowa władzy asygnującej uposażenie.

III. Umorzenie wierzytelności, za którą obok dłużnika głównego odpowiadają wobec Skarbu Państwa z jakiegokolwiek tytułu inne osoby — może nastąpić tylko, o ile zachodzą co do wszystkich dłużników warunki umorzenia.

IV. Kwoty umorzone na zasadzie niniejszego zarządzenia obciążają ostatecznie te paragrafy i pozycje budżetu, z których zostały asygnowane, o ile zaś chodzi o zaliczki na uposażenie, to kwoty umorzonych zaliczek zmniejszają odnośny fundusz zaliczkowy, utworzony okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. L. D. VII. 1886/2. W razie umarzania rat zaliczek na uposażenie, wypłaconych w swoim czasie z funduszu utworzonego z sum obrotowych, należy je wyrównać w ten sposób, iż władza asygnująca uposażenie służbowe winna wystawić asygnację na przelew odnośnej kwoty z kredytów osobowych swego budżetu na sumy obrotowe Ministerstwa Skarbu.

V. Zarządzenie niniejsze uchyla okólniki Ministerstwa Skarbu z dnia 21 listopada 1923 L. 1220 D. B. 8, z dnia 4 lutego 1925 r. L. 4376. D. B. 1, z dnia 2 kwietnia 1925 r. L. 55 D. B. 1, i z dnia

24 listopada 1927 r. L. D. III. 2665/1, oraz ustęp drugi punktu 9 okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. L. D. VII. 1886/2.

VI. W wierszu czwartym punktu 12 wymienionego okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. dodaje się po słowach „z końcem okresu budżetowego“ słowa „i suma umorzonych zaliczek“.

Kierownik Ministerstwa Skarbu:
(—) **Ignacy Matuszewski.**

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego
L. O. P. I. 2585. Katowice, dnia 6 listopada 1930 r.

Powyższe zarządzenie Ministerstwa Skarbu podaję do wiadomości.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Ręgorowicz**
Naczelnik Wydziału.

152.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego.
L. O. P. I-3277. Katowice, dnia 6. listopada 1930 r.

W sprawie wprowadzenia księgi materjałowej i bibljotecznej gimnazjów w innych szkołach i urzędach szkolnych.

Ministerstwo W. R. i O. P. reskryptem z dnia 7. października 1930 r. Nr. I R-1381/30 wyjaśnia, że nie znajduje przeszkód do zastosowania w Inspektoratach Szkolnych, państwowych szkołach zawodowych i specjalnych oraz zakładach kształcenia nauczycieli ksiąg bibljotecznych i materjałowych według wzorów Nr. 8 i 9, ustalonych w zarządzeniu Ministerstwa z dnia 1. lipca 1929 r. Nr. I. R.-7944/29 w sprawie przepisów rachunkowo-kasowych dla Dyrekcyj gimnazjów państwowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7 ex 1929 poz. 104).

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Ręgorowicz**
Naczelnik Wydziału.

153.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego.

L. O. P. I.-2451. Katowice, dnia 6 listopada 1930 r.

W sprawie prawideł formowania nazwisk rodowych żeńskich.

Celem uniknięcia zniekształceń nazwisk rodowych żeńskich w aktach urzędowych, Wydział Oświecenia Publicznego podaje poniżej do wiadomości „Prawidła formowania w języku polskim nazwisk żeńskich", ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych" z dn. 31. V. 1930 r. Nr. 9 poz. 167 str. 406.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Ręgorowicz** m. p.
Naczelnik Wydziału.

PRAWIDŁA
formowania w języku polskim nazwisk żeńskich.

1. Nazwiska rodowe w języku polskim mają osobną formę męską i osobną żeńską.

2. Nazwiska, kończące się w rodzaiu męskim na **—ski (—cki),** oraz inne nazwiska przymiotnikowe na **—y (lub —i)** tworzą rodzaj żeński z końcówką **—a,** np.: Dąbrowski — Dąbrowska; Nadolny — Nadolna.

3. Nazwiska męskie na **—a** przybierają w rodzaju żeńskim końcówkę **—ina** lub **—yna** dla żony i końcówkę **—anka** dla córki, np.: Sapieha — Sapieżyna — Sapieżanka, Zaremba — Zarembina — Zarembianka.

4. Nazwiska męskie na **—g, —ge, —go** tworzą rodżaj żeński na **—owa** dla żony i na **—anka** dla córki, np.: Goldberg — Goldbergowa — Goldberżanka, Plage — Plagowa — Plażanka, Rago — Ragowa — Rażanka.

5. Wszystkie inne nazwiska mają osobną formę dla kobiety zamężnej z końcówką **—owa** i dla panny z końcówka **—ówna,** np.: Pawłowicz — Pawłowiczowa — Pawłowiczówna, Domejko — Domejkowa — Domejkówna, Wieczorek — Wieczorkowa — Wieczorkówna, Thieme — Thiemowa — Thiemówna, Nemetti — Nemettowa — Nemettówna, Orsini — Orsiniowa — Orsiniówna.

6. Nazwiska żeńskie, zakończone na **—a** oraz **—owa,** odmieniają się przez przypadki według deklinacji **przymiotnikowej;** natomiast nazwiska na **—ina (—yna), (—anka** i **—ówna** odmieniają się jak rzeczowniki, np.: przenieść w stan spoczynku **Dąbrowską** i **Pawłowiczową** (przymiotniki); dopuścić do służby przy-

gotowawczej **Domejkównę** (rzeczownik), podwyższyć uposażenie **Zarembinie** i **Sapieżance** (rzeczowniki).

Do punktu 3. Wzory formy żeńskiej nazwisk, mających w formie męskiej końcówkę —**a** przy różnych spółgłoskach i grupach spółgłosek, tę końcówkę poprzedzających:

Przy zakończeniu nazwiska w formie męskiej na:		Nazwisko ma brzmienie		
		w formie męskiej (naprzykład)	w formie żeńskiej	
			kobiety zamężn.	panny
1	ba	Zarem-b-a	Zarem-b-ina	Zarem-bi-anka
2	ca	Woli-c-a	Woli-c-ina	Woli-ci-anka
3	da	Ła-d-a	Ła-dz-ina	Ła-dzi-anka
4	zda	Ga-zd-a	Ga-ździ-ina	Ga-ździ-anka
5	fa	Ru-f-a	Ru-f-ina	Ru-fi-anka
6	ga	Ordę-g-a	Ordę-ż-yna	Ordę-ż-anka
7	zga	Ró-zg-a	Ró-żdż-yna	Ró-żdż-anka
8	żga	O-żg-a	O-żdż-yna	O-żdż-anka
9	dżga	Wy-dżg-a	Wy-dżdż-yna	Wy-dżdż-anka
10	ha	Sapie-h-a	Sapie-ż-yna	Sapie-ż-anka
11	cha	Pocie-ch-a	Pocie-sz-yna	Pocie-sz-anka
12	ja	Ro-j-a	Ro-(j)-ina	Ro-j-anka
13	ka	Szczu-k-a	Szczu-cz-yna	Szczu-cz-anka
14	ska	Łu-sk-a	Łu-szcz-yna	Łu-szcz-anka
15	zka	Gałą-zk-a	Gałą-zcz-yna	Gałą-zcz-anka
16	la	Kuba-l-a	Kuba-l-ina	Kuba-l-anka
17	ła	Grzyma-ł-a	Grzyma-l-ina	Grzyma-l-anka
18	ma	Sur-m-a	Sur-m-ina	Sur-mi-anka
19	na	Jacy-n-a	Jacy-n-ina	Jacy-ni-anka
20	pa	Kru-p-a	Kru-p-ina	Kru-pi-anka
21	ra	Wigu-r-a	Wigu-rz-yna	Wigu-rz-anka
22	sa	Kola-s-a	Kola-s-ina	Kola-si-anka
23	ta	Plu-t-a	Plu-c-ina	Plu-ci-anka
24	sta	Staro-st-a	Staro-śc-ina	Staro-ści-anka
25	wa	Józ-w-a	Jóź-w-ina	Jóź-wi-anka
26	za	Ło-z-a	Łoz-i-na	Ło-zi-anka
27	cza	Boń-cz-a	Boń-cz-yna	Boń-cz-anka
28	dza	Sa-dz-a	Sa-dz-ina	Sa-dzi-anka
29	rza	Tu-rz-a	Tu-rz-yna	Tu-rz-anka
30	sza	Kule-sz-a	Kule-sz-yna	Kule-sz-anka
31	szcza	Hu-szcz-a	Hu-szcz-yna	Hu-szcz-anka
32	ża	Star-ż-a	Star-ż-yna	Star-ż-anka

154.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego
Liczba: O. P. I-2926. Katowice, dnia 29. września 1930 r.

W sprawie zniżki godzin nauczania.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego reskryptem z dnia 12. września 1930 r. Nr. II-18423/30 wyjaśniła, że postanowienia punktu 3. § 1 rozporządzenia z dnia 25. sierpnia 1928 r. Nr. O. Prez. 5412/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10 poz. 168) mają zastosowanie także i do dyrektorów.

Naczelnik Wydziału.
(—) **Dr. Ręgorowicz**

155.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego.
Liczba O. P.: I-3098/I. Katowice, dnia 7. listopada 1930.

W sprawie języka urzędowego na obszarze Województwa Śląskiego.

Stwierdziłem, że nauczyciele szkół mniejszościowych w niektórych wypadkach korespondują w sprawach personalnych z bezpośrednio przełożonemi władzami szkolnemi w języku niemieckim. Jest to bezwarunkowo niedopuszczalne i niezgodne z art. 6 ustawy z dnia 16 stycznia 1923 r. (Dz. Ust. Śl. Nr. 5 poz. 34), w myśl której urzędnikom, którzy nie władają językiem polskim, wolno było w służbie wewnętrznej władz posługiwać się językiem niemieckim tylko do dnia 15 lipca 1926 r.

Po tym terminie wszelka korespondencja nauczycieli szkół mniejszościowych z władzami szkolnemi winna odbywać się wyłącznie w języku polskim.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Ręgorowicz,**
Naczelnik Wydziału.

156.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego
Liczba: O. P. I-3356. Katowice, dnia 6. listopada 1930 r.

W sprawie popierania przemysłu krajowego.

Z rozpoczęciem okresu szkolnego Liga Samowystarczalności Gospodarczej zamierza wszcząć na terenie szkół akcję na rzecz nabywania wyrobów krajowych. W tym celu dla poinformowa-

nia kupującej młodzieży szkolnej wydaje kilkukolorowy plakat z podaniem krajowych źródeł zakupu wszelkich przyborów i przedmiotów szkolnych.

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyraził zgodę na umieszczenie na tym plakacie w odbitce zdania własnoręcznie napisanego, zachęcającego młodzież do popierania przemysłu krajowego.

W związku z powyższem zwracam uwagę dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych tudzież kierownictwom szkół powszechnych na obowiązek popierania przemysłu krajowego i współdziałania ze wspomnianą Ligą, przez umieszczenie plakatu w lokalu szkolnym.

Ten plakat ma być bezpłatnie dostarczony przez Ligę Samowystarczalności Gospodarczej.

Za Wojewodę:
(—) **Dr.Ręgorowicz** m. p.
Naczelnik Wydziału.

157.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego.

Liczba O. P. IV-4315. Katowice, dnia 21. października 1930 r.

Do
Dyrekcyj szkół zawodowych i kierownictw dokształcających szkół zawodowych w Województwie Śląskiem

w sprawie nowej nazwy „mors".

Zawiadamiając o wyniku konkursu, ogłoszonego w Nr. 8—1930 r. Przeglądu Teletechnicznego, w sprawie przyjęcia skróconej nazwy „mors" dla aparatu Morsa (dawniej morz lub aparat Morza, względnie aparat morzowski), polecam wprowadzenie tej nowej nazwy w odnośnych szkołach zawodowych przy nauczaniu elektrotechniki, w myśl rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14. X. 1930 r. L. III. T. H. 8415/30.

Za Wojewodę:
(—) **Inż. Kwieciński,**
w z. Naczelnika Wydziału.

158.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego.

L. O. P. IV-4321. Katowice, dnia 21. października 1930.

W sprawie instrukcji dotyczącej organizacji i planów naukowych dokształcających szkół wiejskich Województwa Śląskiego.

Niniejszem wprowadzam w życie załączoną Instrukcję w sprawie organizacji i planów naukowych dokształcających szkół wiejskich Województwa Śląskiego z dniem 1. listopada 1930 r.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Ręgorowicz,**
Naczelnik Wydziału.

INSTRUKCJA

w sprawie organizacji i planów naukowych dokształcających szkół wiejskich Województwa Śląskiego.

Rozpiętość różnic natury gospodarczej, społecznej i kulturalnej pomiędzy poszczególnemi powiatami, a nawet i gminami jednego powiatu w Województwie Śląskiem jest bardzo wielka.

To zróżniczkowanie musi za sobą pociągnąć również zróżniczkowanie planów naukowych dla dokształcających szkół wiejskich. Stąd też plany naukowe, jakie obecnie dla tych szkół wydaję, mogą a nawet powinny być dostosowywane do każdoczesnych warunków miejscowych. Są one zatem raczej wskaźnikiem, jak do układania planów naukowych dla poszczególnych szkół przystępować należy, uwzględniając:

1) zadanie dokształcających szkół wiejskich,
2) liczbę uczniów, obowiązanych do uczęszczania na naukę, a w związku z tem podział uczniów na klasy,
3) przedmioty nauczania i ich rozkład,
4) zasadniczą treść nauki poszczególnych przedmiotów,
5) organizację i metody nauczania,
6) możliwie najdokładniejsze zestawienie przewidzianego na poszczególne tygodnie nauki materjału naukowego,
7) zestawienie najniezbędniejszych pomocy i zbiorów naukowych.

O ile uwagi, które podam do punktów 1 do 5 muszą być bezwzględnie przez wszystkie szkoły przestrzegane, to uwagi do punktów 6 i 7 mają na celu tylko ułatwienie pracy kierownictw dokształcających szkół wiejskich przy układaniu planów naukowych dla danej szkoły.

1. Zadanie dokształcających szkół wiejskich.

Dokształcająca szkoła wiejska ma do spełnienia dwa zadania: a) naukowe, b) wychowawcze.

Pierwsze polega na rozwijaniu u uczniów tych wiadomości i zdolności, które wynieśli ze szkoły powszechnej przy równoczesnem uwzględnianiu potrzeb, wobec których postawi ich życie jako członków rodziny, zawodu, gminy i Państwa.

Drugie, wychowawcze, polega na rozbudzaniu w uczniach ducha obywatelskiego i społecznego, na wdrażaniu uczniów do rygoru, sumienności, rzetelności i ładu.

2. Podział uczniów na klasy.

Nauka w dokształcającej szkole wiejskiej odbywa się przez trzy lata w miesiącach zimowych od 1 listopada do 31 marca. Każdego roku wstępują do szkoły nowi uczniowie po opuszczeniu szkoły powszechnej i każdego roku wychodzą z niej uczniowie po ukończeniu trzechletniego do niej uczęszczania. W związku z tem dokształcające szkoły wiejskie winnyby mieć trzy odrębne klasy, być zorganizowane jako szkoły trzy-klasowe.

Tworzenie klas zależne jest jednak od liczby uczniów. Dlatego też dla wszystkich szkół dokształcających wiejskich ustala się następujące zasady organizacyjne:

a) W gminach, w których liczba młodzieży, obowiązanej do uczęszczania na naukę dokształcającą, nie przekracza 35 uczniów, winny być utworzone **jednoklasowe** dokształcające szkoły wiejskie. Nauka w tych szkołach winna się odbywać 6 godzin tygodniowo, jeżeli szkoła ma do dyspozycji tylko 1 nauczyciela, 7 godzin tygodniowo, jeżeli szkoła dysponuje 1 nauczycielem i 1 katechetą, 8 godzin tygodniowo, jeżeli na miejscu jest dwuch nauczycieli i ewentualnie katecheta. W tym ostatnim wypadku dopuszczalny jest również podział uczniów na grupy przy nauce przedmiotów, połączonych z ćwiczeniami i wypracowaniami, ale tylko w szkołach liczących około 30 uczniów,

b) W gminach, w których liczba młodzieży, obowiązanej do uczęszczania na naukę do dokształcającej szkoły wiejskiej wynosi 35 do 70 uczniów, tworzy się **dwuklasowe** dokształcające szkoły wiejskie. Nauka w każdej klasie szkoły dwuklasowej winna się odbywać w 6 godzinach tygodniowo, jeżeli szkoła ma do dyspozycji tylko dwuch nauczycieli, w 7 godzinach tygodniowo, jeżeli szkoła ma dwu nauczycieli i katechetę, a w 8 godzinach tygodniowo, jeżeli szkoła dysponuje 3 nauczycielami i ewentualnie katechetą. W tym ostatnim wypadku możliwy jest podział uczniów klasy drugiej na grupy przy nauce przedmiotów, połączonych z ćwiczeniami i wypracowaniami, ale tylko w szkołach liczących około 60 uczniów.

c) w gminach, w których liczba młodzieży, obowiązanej do uczęszczania na naukę dokształcającą przekracza 70 uczniów należy utworzyć **trzyklasowe** dokształcające szkoły wiejskie. Nauka w każdej klasie trzyklasowej dokształcającej szkoły wiejskiej winna się odbywać w 6 godzinach tygodniowo, jeżeli szkoła ma do dyspozycji tylko 3 nauczycieli, w 7 godzinach tygodniowo,

jeżeli szkoła dysponuje 3 nauczycielami i katechetą, a w 8 godzinach tygodniowo, jeżeli w szkole może udzielać nauki 4 nauczycieli, ewentualnie i katecheta.

W roku szkolnym 1930/31 stopień organizacyjny szkół i ilość godzin tygodniowej nauki w każdej klasie ustali Urząd Wojewódzki na podstawie wyników wpisów szkolnych. Stopień organizacyjny szkół będzie mógł w przyszłości ulec zmianie na podstawie uchwały Miejscowej Rady Opiekuńczej dokształcającej szkoły wiejskiej, zatwierdzonej przez Urząd Wojewódzki. Miejscowe Rady Opiekuńcze dokształcających szkół wiejskich będą uprawnione do podniesienia stopnia organizacyjnego miejscowej dokształcającej szkoły wiejskiej w wypadkach, gdy liczba uczniów jest mniejsza od podanych wyżej norm. Wtedy jednak Miejscowe Rady Opiekuńcze będą obowiązane do pokrycia zwiększonych przez podniesienie stopnia organizacyjnego szkoły wydatków.

Tworzenie oddziałów równoległych jednej klasy dopuszczalne jest wtedy, gdy liczba stale uczęszczających do tej klasy uczniów przekracza 35 i gdy na miejscu jest dostateczna liczba sił nauczycielskich do udzielania nauki w dodatkowej klasie i to tak, by liczba godzin tygodniowej nauki w poszczególnych klasach nie uległa zmniejszeniu.

W szkołach jednoklasowych uczniowie pozostają przez trzy lata w jednej klasie. Corocznie wstępują do niej nowi uczniowie i corocznie z niej wychodzą uczniowie po ukończeniu obowiązku szkolnego. Nauki dla uczniów poszczególnych roczników nie należy w tych szkołach udzielać oddziałami, tak jak się to dzieje w jednoklasowych szkołach powszechnych, lecz dla uczniów wszystkich roczników należy udzielać nauki tych samych przedmiotów i w tym samym zakresie. W tym celu należy całkowity materjał naukowy szkoły podzielić w planie naukowym na trzy lata nauki. Kurs nauki w każdym roku powinien stanowić samodzielną całość. Po trzech latach więc przystępuje się od początku do przerobienia ogólnego materjału naukowego szkoły, po przejrzeniu go, uzupełnieniu względnie zmienieniu na podstawie poczynionych spostrzeżeń i doświadczeń. W ten sposób uczniowie, wstępujący do szkoły każdego roku uczestniczą w nauce na równi z uczniami, którzy już do szkoły uczęszczają rok drugi względnie trzeci.

W szkołach dwuklasowych, klasa pierwsza, w której uczniowie pozostają tylko przez jeden rok, ma dać uczniom materjał naukowy dostosowany do klasy wstępnej. W klasie tej należy zwrócić specjalną uwagę na ćwiczenia, ażeby uczniowie mogli w klasie drugiej, do której klasa pierwsza jest klasą przygotowawczą, rozwiązywać trudniejsze, zawilsze zadania i zagadnienia. Plan nauki klasy pierwszej powtarza się więc każdego roku. W klasie drugiej pozostają uczniowie przez dwa lata. W każdym z tych dwuch lat nauki daje ta klasa uczniom inny materjał nau-

kowy. Materjał naukowy, nie przerobiony w klasie pierwszej, a przeznaczony na okres trzechletni nauki w szkole dokształcającej, należy podzielić na dwa lata tak, by każdy rok nauki w klasie drugiej stanowił zwartą całość, by uczniowie wstępujący do tej klasy po ukończeniu klasy pierwszej mogli z nauki w klasie drugiej korzystać z tym samym pożytkiem, co uczniowie drugi rok w tej klasie już pozostający. W klasie drugiej powtarza się materjał naukowy, oczywiście przejrzany i uzupełniony, co dwa lata.

Szkoła trzyklasowa przedstawia się organizacyjnie najlepiej, daje bowiem możność tworzenia klas z uczniami tego samego wieku, i podziału materjału naukowego na trzy samodzielne klasy z uwzględnieniem wieku uczniów i wzrastającej z wiekiem zdolności uczniów do opanowania trudniejszych zagadnień.

W szkołach dwu- i trzyklasowych mogą do klasy drugiej względnie trzeciej być przyjęci tylko ci uczniowie, którzy już przebyli naukę w klasie bezpośrednio niższej. Zaawansowanych uczniów nie należy przydzielać do klas wyższych, lecz należy ich przez przydział do grup, jeżeli te są tworzone, lub przez dawanie im specjalnych zadań odpowiednio zatrudnić. Jeżeli do szkoły wpisują się uczniowie, którzy w poprzedniem roku szkolnym uczęszczali do szkoły niżej zorganizowanej, to należy ich przydzielić do tej klasy, do którejby uczęszczali, uczęszczając od początku normalnie do szkoły wyższej zorganizowanej.

Uczniów słabszych nie należy zostawiać w szkołach dwu- i trzyklasowych w tej samej klasie, uczeń bowiem winien w ciągu trzechletniej nauki poznać materjał naukowy całej szkoły, wątpliwą zaś jest rzeczą, czy uczeń powtarzając klasę osiągnie lepsze wyniki, przeciwnie przewidywać można, że przez pozostawienie ucznia drugi rok w tej samej klasie stłumi się u niego chęć do nauki i zniechęci się go wogóle do szkoły.

3. Przedmioty nauki i ich rozkład.

Rezultaty nauki w dokształcającej szkole wiejskiej nie zależą od ilości udzielanych przedmiotów nauki, lecz od gruntownego przerobienia materjału naukowego. Należy zatem unikać rozdrobnienia materjału naukowego na szereg przedmiotów, a dążyć raczej do najdalej idącego skondensowania tego materjału w kilku przedmiotach nauki.

Wystarczającem dla tego jest, by w dokształcającej szkole wiejskiej udzielano tylko następujących przedmiotów: etyki, języka polskiego z korespondencją, rachunków z księgowością, nauki obywatelstwa i przyrody. W ramach tych przedmiotów możliwe jest uwzględnienie życzeń rodziców względnie Rad Opiekuńczych co do objęcia materjałem naukowym specjalnych gałęzi wiedzy. Ze szczegółowego planu naukowego widoczne będzie, jak te życzenia dadzą się uwzględnić i jak jeden przedmiot nauki można połączyć celowo z drugim przedmiotem.

Jeżeliby warunki miejscowe wymagały uwzględnienia dla pewnej grupy uczniów innych jeszcze przedmiotów nauki, to nauki tej można udzielać w godzinach dodatkowych, ale w bezpośrednim związku z nauką w szkole udzielaną. Zajść to może przedewszystkiem tam, gdzie z powodu większej liczby uczniów rzemieślniczych okazuje się potrzeba udzielania nauki rysunków.

Na poszczególne przedmioty nauki należy przydzielić w każdej klasie następujący wymiar czasu:

a) w szkołach z 6 godzinami nauki tygodniowo w jednej klasie

etyka	60	minut	tygodniowo
język polski z korespondencją	90	„	„
rachunki z księgowością . .	90	„	„
nauka obywatelstwa . . .	60	„	„
nauka przyrody	60	„	„

b) w szkołach z 7 godzinami nauki tygodniowo w każdej klasie

etyka	60	minut	tygodniowo
język polski z korespondencją	90	„	„
rachunki z księgowością . .	120	„	„
nauka obywatelstwa . . .	60	„	„
nauka przyrody	90	„	„

c) w szkołach z 8 godzinami nauki tygodniowo w każdej klasie

etyka	60	minut	tygodniowo
język polski z korespondencją	120	„	„
rachunki z księgowością . .	120	„	„
nauka obywatelstwa . . .	90	„	„
nauka przyrody	90	„	„

4. Zasadnicza treść nauki poszczególnych przedmiotów.

a) Etyka.

Plan nauki etyki ustala Władza Kościelna.

b) Język polski z korespondencją.

Celem nauki języka polskiego w dokształcającej szkole wiejskiej jest:

a) wyćwiczenie uczniów w poprawnem wyrażaniu się ustnie i pisemnie w sprawach życia codziennego,

b) wykształcenie smaku, pogłębienie poglądów, rozwinięcie uczuć narodowych i humanitarnych na pięknych wzorach literatury ojczystej.

Do osiągnięcia tego celu prowadzą następujące drogi:

a) ćwiczenia piśmienne,
b) ćwiczenia ustne,
c) czytanie i rozbiór utworów literatury pięknej.

Ćwiczenia piśmienne winny występować na pierwszy plan przy nauce języka polskiego. Należy przy nich specjalną zwracać uwagę na to, by uczeń tak zaznajomił się z najważniejszemi pracami piśmiennemi, z jakiemi się w życiu spotykać będzie i jako

obywatel i jako członek pewnego zawodu, by mógł je **samodzielnie** sporządzać. Będą to wypracowania z korespondencji, z wypełniania druków i formularzy. Wypracowania te winny pozostawać w ścisłym związku z nauką obywatelstwa i nauką przyrody. Już przy nauce tych przedmiotów należy omówić krótko cel, treść i formę wypracowania piśmiennego, jeżeli zaznajomienie z niem wydaje się nauczycielowi koniecznem. Ćwiczenie piśmienne ma być w tym wypadku tylko uzupełnieniem i praktycznem wykonaniem materjału naukowego już poznanego.

W godzinach, przeznaczonych na ćwiczenia piśmienne nie można oczywiście odrazu wykonać wszystkich wypracowań, jakie wynikają z nauki przyrody i obywatelstwa. Należy je wykonywać po porządku, uwzględniając przy tem celowość ich i trudność. Powtarzania tych samych wypracowań należy unikać.

W szkołach jednoklasowych należy oczywiście zwracać uwagę na uczniów nowych. Tym należy zadawać początkowo wypracowania łatwiejsze. Uczniowie starsi, o ile nie jest dla nich konieczną pewna powtórka, winni być zatrudnieni innem wypracowaniem. Przy wypracowaniach należy zważać na zawód uczniów i tematy wypracowań dobierać odpowiednio do ich potrzeb. Wielka część wypracowań może być wykonywana równocześnie przez wszystkich uczniów. Często w wypracowaniach należy zależnie od potrzeb uczniów zmienić tylko szczegóły, a cel, treść i forma wypracowania zostaną dla wszystkich uczniów te same.

Przy wypracowaniach należy zwracać baczną uwagę na ich staranne wykonanie pod względem zewnętrznym, przyczem poprawność jest o tyle tylko konieczna, by to, co uczeń napisze, było można przeczytać i zrozumieć. Wypracowań w formie opowiadań i dyktatów nie należy przerabiać. Korektury wypracowań nie należy pomijać lub też przeprowadzać ją tylko pobieżnie. Już w czasie wypracowywania zadania winien nauczyciel wglądać w prace pojedyńczych uczniów, zwracać im uwagę na błędy, tak by je sami poprawili. Trudniejsze wyrazy należy wypisać na tablicy. Przy ostatecznej korekturze wypracowania przez nauczyciela nie należy się ograniczać do podkreślania błędów czerwonym atramentem, lecz raczej źle napisane wyrazy napisać poprawnie. Najczęściej spotykane błędy należy omówić z uczniami.

Tematy, dotyczące różnych zagadnień życia społecznego i z dziedziny życia gospodarczego kraju, jak również tematy oderwane nie powinny być zasadniczo przedmiotem wypracowań uczniów w dokształcającej szkole wiejskiej. Tematy takie można dać do opracowania uczniom wyjątkowo zdolnym celem wygłoszenia ich przez uczniów jako referatów.

Na **ćwiczenia ustne** nie należy przeznaczać osobnych godzin nauki. Przy nauce wszystkich przedmiotów nauki należy zważać na to, by uczniowie wyrażali się samodzielnie jasno, zwięźle i poprawnie. Stąd też uczniowi, który tym zasadom stara się samo-

dzielnie odpowiedzieć, nie należy przerywać opowiadania poprawkami, poprawki te należy raczej odłożyć na koniec lekcji względnie na lekcję ćwiczeń. Błędy dialektyczne należy traktować łagodnie, dołożyć natomiast należy starań celem usunięcia obcych naleciałości językowych, germanizmów i czechizmów.

Przy nauce wszytskich przedmiotów nauki należy zwracać uwagę na bogacenie słownika uczniów.

Celem lektury w dokształcającej szkole wiejskiej jest nie osiągnięcie biegłości w czytaniu, ani też pięknego czytania, bo te należą do zadań szkoły powszechnej, ale osiągnięcie czytania z zrozumieniem. Lektura winna uzupełniać naukę innych przedmiotów, ale nauka tych innych przedmiotów nie powinna się opierać na lekturze, któraby miała zastępować pracę nauczycielską i wychowawczą nauczyciela. Lektura jest uzupełnieniem nauki innych przedmiotów ze strony idealnej, ogólnokształcącej. Stąd też doboru lektury należy dokonywać starannie, podając uczniom tylko rzeczy wysokiej wartości artystycznej i ideowej, zdolne poruszyć odpowiednie struny uczuciowe.

Należy młodzież zachęcać do lektury domowej, czy to ustępów z czytanek, czy też książek z biljoteki szkolnej lub bibljoteki miejscowego towarzystwa oświatowego.

c) **Rachunki z księgowością.**

Jako cel nauki rachunków należy postawić nabycie wprawy w szybkiem orjentowaniu się w cechach ilościowych zjawisk i w prawidłowem wykonywaniu tych rachunków i obliczeń, które się nastręczają w życiu oraz zaznajomienie uczniów z zasadami rachunkowości gospodarczej.

Przyjąć to należy bezwzględnie jako zasadę, że uczniowie opanowali dostatecznie już w szkole powszechnej zasadnicze działania liczbami całemi, dziesiętnemi i ułamkami. O ile przy nauce rachunków okażą się w tym kierunku braki, to braki te należy usunąć, dobierając jednak i przy tej sposobności przykłady z życia. W ten sposób pojęta nauka rachunków będzie się uczniom przedstawiała w nowem świetle, zainteresowanie uczniów będzie większe, a tem samem wzrastać będzie u uczniów dążenie do opanowania materjału naukowego i do samodzielności.

Nauka rachunków w dokształcającej szkole wiejskiej winna być zatem nauką rachunków stosowanych. Przy doborze i układaniu materjału naukowego z rachunków należy uwzględniać grupy zagadnień o podkładzie gospodarczym i obywatelskim. Stąd nauka rachunków winna iść równolegle z nauką przyrody i nauką obywatelstwa.

Ważnem zadaniem nauki rachunków w dokształcającej szkole wiejskiej jest również nauczenie uczniów logicznego wnioskowania i nauczenie ich spostrzegawczości. Przy ćwiczeniach nie należy się ograniczać do podawania uczniom gotowych zadań,

lecz należy ich stawiać wobec zagadnień ogólnych, na podstawie których uczniowie sami ułożą sobie zadanie.

Nauka geometrji nie jest osobnym przedmiotem nauki w dokształcającej szkole wiejskiej. Zagadnienia z geometrji należy opracowywać w razie potrzeby na godzinie rachunków. Zagadnienia te będą się ograniczać do mierzenia i obliczania długości drogi, płotu, łanu, powierzchni ogrodu, pola, terenu budowlanego, objętości izby mieszkalnej, zabudowań gospodarczych. Nauka ta łączyć się będzie przy tem z nauką rysunków (szkicowania odręcznego).

Zagadnienia z księgowości opracowywać należy w szkołach jednoklasowych na nauce rachunków n. p. przy opracowywaniu tematów: oszczędzanie, kasy oszczędnościowe i pożyczkowe, zysk i strata, dochód — rozchód, wierzytelności i długi i t. p.

W szkołach dwu i trzy-klasowych należy już uczniów wprowadzić w prowadzenie księgi kasowej, inwentarza i dziennika. W szkołach tych należy przeprowadzić pojedyńcze proste ćwiczenia w prowadzeniu ksiąg. Przy nauce tej należy zwracać baczną uwagę na staranność i sumienność wypracowania.

d) Nauka obywatelstwa.

Celem nauki obywatelstwa jest:

1) rozbudzenie uczuć społecznych i obywatelskich, poczucia odpowiedzialności za wszystko, co się dzieje w Ojczyźnie, oraz uświadomienia, jaką wartość dla narodu ma własne Państwo,

2) wskazanie obowiązków i zadań, ciążących na każdym obywatelu, wskazanie odpowiednich pól działalności,

3) ugruntowanie zasad etyki,

4) udzielenie ważniejszych wiadomości z dziedziny nauk społecznych i politycznych.

Uczeń winien zrozumieć związek swój z istniejącemi urządzeniami państwowemi, poznać, że urządzenia te nie są mu narzucone, lecz, że obywatele sami je sobie utworzyli dla wspólnego dobra. Pożądanem zatem jest naukę obywatelstwa łączyć retrospektywnie z historją Państwa. Święta względnie uroczystości państwowe należy wykorzystać do podniesienia ducha obywatelskiego młodzieży.

Przy nauce obywatelstwa należy również omawiać zagadnienia, dotyczące życia gospodarczego, komunikacji, stowarzyszeń, spółek i t. p., tak, by uczeń poznał najprostsze zjawiska z dziedziny produkcji i handlu.

Należy unikać jednostronnego, utylitarnego traktowania przedmiotu nauki obywatelstwa. Idealne i etyczne zagadnienia winne przy tej nauce być szczególnie uwzględniane, nauka tego przedmiotu daje bowiem najwięcej sposobności do wychowywania młodzieży.

e) Nauka przyrody.

Podstawą nauki przyrody w dokształcającej szkole wiejskiej jest znajomość najważniejszych zjawisk przyrody rodzimej, którą uczniowie winni wynieść ze szkoły powszechnej. Praktyczne zużytkowanie i zastosowanie praw przyrody w życiu czy to na roli, czy też w warsztacie winno być celem nauki przyrody w dokształcającej szkole wiejskiej. Uczeń winien zrozumieć podstawy pracy ludzkiej. Błędne byłoby podawanie uczniom przepisów, reguł, czy recept. Winne one wynikać ze zrozumienia zjawisk przyrody, a nie służyć do ich zrozumienia.

W ten sposób określony cel nauki przyrody w dokształcającej szkole wiejskiej nie wyklucza nauczania rolnictwa, hodowli bydła. Nauczanie to może się odbywać jednak tylko wtedy, kiedy nauczyciel odnośne działy życia gospodarczego zna nietylko z książki, ale i z praktyki.

Przy nauce przyrody należy uwzględniać możliwie najobszerniej zagadnienia z zakresu higjeny życia codziennego, nauki o środkach spożywczych i t. p., wychodząc z bezpośredniej obserwacji życia uczniów.

Zrozumienie wartości przyrody rodzimej, jej piękna winno być stale stawiane jako zasada nauczania. Należy też w tym celu i w ciągu miesięcy letnich młodzież skupiać koło szkoły, by wiadomości nabyte w ciągu nauki mogły być powtórzone czy to na wycieczkach, czy przy pracy w ogródku szkolnym.

f) Przedmioty nadobowiązkowe.

Do przedmiotów nadobowiązkowych należy wychowanie fizyczne i rysunki.

Wychowanie fizyczne należy prowadzić tylko tam, gdzie są odpowiednie warunki miejscowe, a więc sala gimnastyczna i odpowiednio kwalifikowany nauczyciel. W tych warunkach należy wychowanie fizyczne tak prowadzić, by wszyscy uczniowie w niem brali udział.

Tam, gdzie prowadzenie wychowania fizycznego jest niemożliwe z powodu braku sali, należy w porozumieniu z kadrą instruktorską W. F. i P. W. wprowadzić hufce szkolne pod kierunkiem instruktorów wojskowych i w hufcach tych prowadzić pracę przez cały rok.

Gdyby i to nie było możliwe, a w miejscowości były czynne towarzystwa sportowe i gimnastyczne, należy młodzież do tych towarzystw kierować, a przez bezpośrednie stykanie się z Zarządami tych towarzystw przekonywać się o kierunku pracy nad wychowaniem fizycznem młodzieży.

W razie braku towarzystw gimnastycznych i sportowych należy dążyć do ich utworzenia.

g) **Rysunki.**

Naukę rysunków należy wprowadzić na życzenie rzemieślników, jeżeli do szkoły winno uczęszczać conajmniej 10 uczniów rzemieślniczych, potrzebujących znajomości rysunków. Na naukę tę należy przeznaczyć conajmniej 2 godziny tygodniowo. Po wprowadzeniu nauki rysunków jest ta nauka obowiązkową dla uczniów rzemieślniczych. Wprowadzenie nauki rysunków uzależnione jest jednak od tego, czy szkoła dysponuje odpowiednio kwalifikowaną siłą nauczycielską.

W nauce rysunków mogą brać również udział uczniowie innych zawodów.

Nauka rysunków ograniczyć się ma do szkicowania i rysunków rzutowych. Każdy uczeń ma rysować przedmioty ze swego zawodu. Pracownicy budowlani mogą również rysować plany. Malarze rysują i malują z wzorów lub układają dekoracje własnej kompozycji. Rolnicy, o ile uczęszczają na naukę rysunków, winni rysować narzędzia gospodarcze.

Rysunki należy wykonywać tylko w ołówku.

5. Organizacja i metoda nauczania.

Przy organizacji nauki w szkole dokształcającej wiejskiej należy się trzymać następujących zasad:

a) Ze względów wychowawczych należy naukę rozpoczynać możliwie najwcześniej, tak, by nie kończyła się później jak o godzinie 20-tej. Odbywanie nauki po tej godzinie jest bezwzględnie niedopuszczalne.

b) Celem utrzymania karności w szkole należy przestrzegać, by uczniowie zachowywali postanowienia statutu dokształcających szkół wiejskich oraz przepisów dyscyplinarnych dla tych szkół. Pamiętać jednak należy, że młodzież dokształcających szkół wiejskich nie jest już młodzieżą szkół powszechnych, że właściwe jej są pewne odruchy, których nie da się opanować bezwzględnym rygorem, a które można ograniczyć tylko spokojną, celową, przykładną pracą wychowawczą.

c) Wobec ograniczonego czasu, poświęconego na naukę w dokształcających szkołach wiejskich, należy unikać wszelkich zbytecznych powtórek. Ponieważ zaś poszczególne przedmioty nauki zazębiają się wzajemnie wielokrotnie i ponieważ przy uwzględnianiu przy nauce bezpośredniego otoczenia ucznia, nie da się często nawet dokładnie wyznaczyć granicy pomiędzy poszczególnemi przedmiotami nauki, przeto konieczna jest koncentracja nauki około pewnych zagadnień. Należy zatem dla każdego tygodnia nauki w każdym roku nauki wybrać pewien temat zasadniczy, który jest przedmiotem nauki tak języka polskiego, jak rachunków, jak i nauki obywatelstwa, czy wreszcie przyrody.

Wskazanem jest nawet, by nauka religji (etyki) łączyła się z danym tematem.

Podany niżej plan nauki uwzględnia koncentrację nauki, biorąc za podstawę następujący podział: 1 rok nauki — uczeń w domu, 2 rok nauki — uczeń przy pracy, 3 rok nauki — uczeń jako obywatel.

d) Koncentracja przedmiotów nauki pociąga za sobą konieczność, by wszystkich przedmiotów nauki w jednej klasie udzielał jeden nauczyciel. Możliwe to jest w klasach z 6 wzgl. 7 godzinami nauki na tydzień, jeżeli w klasie udziela nauki religji duchowny. Zasadę tę należy stosować nawet w klasach z 8 godzinami nauki tygodniowej, jeżeli nauczyciel jest zatrudniony w szkole powszechnej mniej niż 30 godzin tygodniowo. W razie konieczności podziału przedmiotów nauki w jednej klasie pomiędzy dwu nauczycieli, należy wymagać bezwzględnej współpracy obu nauczycieli, opartej na wspólnem opracowaniu planów naukowych i stałem porozumiewaniu się w czasie nauki.

e) Wykład nauczyciela powinien przy nauce obywatelstwa i przyrody być reasumpcją i uzupełnieniem wiadomości, zebranych metodą naprowadzającą od uczniów. Stosować również należy wykłady uczniów w formie referatów. Unikać należy uczenia się na pamięć i mechanicznego przyswajania sobie przez uczniów wiadomości, natomiast należy rozwijać samodzielne spostrzeganie, myślenie, rozważanie i działanie uczniów.

f) Nawet wtedy, gdy w klasie obok uczniów rolników są uczniowie terminatorzy rzemieślnicy lub pracownicy przemysłowi, nie może być zakłócony jednolity kierunek nauki. W szkołach z uczniami różnych zawodów nie można zapominać o tem, że rolnictwo stanowi ośrodek życia wiejskiego. Im więcej w szkole jest uczniów terminatorów i pracowników przemysłowych, tem więcej naukę przyrody należy traktować ogólnie, a uwzględniać więcej naukę obywatelstwa. Przy nauce korespondencji i rachunków należy uczniom do wypracowań dawać tematy w zakresie ich zainteresowania zawodowego.

g) Pamiętając, że uczniowie szkoły dokształcającej nie są już uczniami szkoły powszechnej, lecz młodzieżą, która osiągnęła już pewną samodzielność, należy życie szkolne uczniów pokierować tak, by uczniowie tej samodzielności nauczyli się używać roztropnie. Tak więc i metody nauczania, jak i cały stosunek do uczniów winny się w szkole dokształcającej ułożyć o wiele swobodniej, aniżeli w szkole powszechnej. Okaże się to przedewszystkiem przy utrzymywaniu dyscypliny szkolnej, gdzie cierpliwość i wyrozumiałość musi być o wiele większą jak w szkole powszechnej. Dążeniem natomiast powinno być wszystkich nauczycieli wytworzenie prawdziwej współpracy między uczniami i nauczycielem.

h) Przy układaniu podziałów godzin należy uwzględniając warunki miejscowe stosować następujące szematy:

I. W szkołach jednoklasowych:

1) **z jednym nauczycielem:**

a) w dwuch dniach tygodnia:

1 dzień		2 dzień	
etyka	60 min.	język polski z korespondencją . .	90 min.
nauka obywatelstwa	60 min.	rachunki . . .	90 min.
nauka przyrody . .	60 min.		

b) w trzech dniach tygodnia:

1 dzień	2 dzień	3 dzień
etyka . . 60 m. rachunki . 90 m.	nauka obywatelstwa 60 m. nauka przyrody . . 60 m.	język polski 90 m.

2) **z jednym nauczycielem i jednym katechetą:**

a) w dwuch dniach tygodnia:

1 dzień		2 dzień	
etyka	60 min.	rachunki . . .	120 min.
język polski . .	90 min.	nauka obywatelstwa	60 min.
przyroda . . .	60 min.	przyroda . . .	30 min.

względnie w 1 dniu zamiast przyrody rachunki 60 min., a w drugim dniu dalsze 60 minut rachunki, naukak obywatelstwa 60 min. i przyroda 90 minut.

b) w trzech dniach tygodnia:

1 dzień	2 dzień	3 dzień
etyka . . 60 m. język polski 40 m. przyroda . 40 m.	rachunki . 80 m. nauka obywatelstwa 60 m.	przyroda . 50 m. język polski 50 m. rachunki . 40 m.

3) **z dwoma nauczycielami i ewentl. katechetą:**

a) w dwuch dniach tygodnia:

1 dzień		2 dzień	
etyka (naucz. A) wzgl. katech. . . .	60 m.	rachunki (naucz. B.) .	60 m.
język polski (naucz. A.)	120 m.	nauka obywatelstwa (naucz. B.) . . .	90 m.
rachunki (naucz. B.) .	60 m.	przyroda (naucz. B.) .	90 m.

b) w trzech dniach tygodnia:

1 dzień	2 dzień	3 dzień
etyka (A.) . 60 m. jęz. pol. (A) 60 m. rachunki (B.) 60 m.	jęz. pol. (A) 60 m. rachunki (B.) 60 m. przyroda (B.) 60 m.	przyroda (B) 30 m. nauka obywatelstwa (B) 90 m.

c) w 4 dniach tygodnia:

1 dzień	2 dzień	3 dzień	4 dzień
etyka (A) 60 min.	rachunki (B) 60 min.	język polski (A) 60 min.	przyroda (B) 30 min.
język polski (A) 60 min.	przyroda (B) 60 min.	rachunki (B) 60 min.	nauka obyw. (B) 90 min.

II. W szkołach dwu i trzechklasowych podział godzin można ułożyć według jednego z powyższych szematów zależnie od ilości sił nauczycielskich, które mogą udzielać w szkole nauki.

6. Szczegółowy plan nauki.

Każda szkoła winna ułożyć dla swego rejonu szczegółowy plan nauki, biorąc za podstawę wskazówki wyżej podane. Plany naukowe muszą być przedłożone w dwu egzemplarzach do zatwierdzenia Urzędowi Wojewódzkiemu.

Przy układaniu planów szczegółowych należy uwzględnić jeszcze następujące momenty:

a) potrzeby i warunki miejscowe,
b) uzdolnienie i skłonności nauczycieli,
c) poziom umysłowy uczniów i ich zawodowe zatrudnienie.

Nauka w dokształcającej szkole wiejskiej, jeżeli ma przynieść rezultaty dodatnie, musi unikać wedle możności wszelkiej teorji i pojęć oderwanych. Musi ona być bezwzględnie nauką poglądową. Pogląd dla tej nauki daje przedewszystkiem życie w gminie, powiecie, Województwie, Państwie. Nawet przy nauce przyrody stosowanej poglądowość życia daje się tylko niezupełnie zastąpić doświadczeniami i obrazami.

Nauka, mająca być praktyczną, musi już z tego powodu być dostosowana do życia. Nie to jest praktyczne, co kiedykolwiek w jakikolwiek sposób można potrzebować, lecz to, czego uczeń w stosunkach, w jakich wzrasta i żyje, potrzebować musi albo potrzebować może. Praktyczne potrzeby są jednak różne nietylko w poszczególnych powiatach, ale często nawet w dwu sąsiadujących ze sobą gminach. Jeżeli zatem nauka w dokształcającej szkole wiejskiej chce być praktyczną, musi się opierać na bezpośredniej rzeczywistości. Teraźniejsze życie w Ojczyźnie musi

być zatem tematem nauki w szkole dokształcającej wiejskiej. Jeżeli to się stanie, to nauka ta rozbudzi również poważnie i miłość Ojczyzny.

Nauka w dokształcającej szkole wiejskiej musi dać młodzieży to, czego od niej wymaga Ojczyzna. Temsamem to wszystko, co nie ma bezpośredniego związku z Ojczyzną, nie może być przedmiotem nauki w dokształcającej szkole wiejskiej. Natomiast nie można wyłączać z planu nauki tych zjawisk, które są dla ucznia dalekiemi albo w czasie albo w przestrzeni, ale mają znaczenie dla współczesnego życia w Ojczyźnie.

Nie można wymagać od każdego nauczyciela, ażeby bezwzględnie opanował cały materjał naukowy dokształcającej szkoły wiejskiej. Dokształcanie nauczycieli kursami może ich wprowadzić jedynie w jakąś naukę, nie może im dać jednak gruntownej znajomości danego przedmiotu. Nie można też wymagać od nauczyciela, aby w ograniczonym czasie nauki w dokształcającej szkole wiejskiej udzielał nauki przedmiotu, znanego przez niego tylko pobieżnie. Zakres nauki w dokształcającej szkole wiejskiej jest jednak dość obszerny, by w nim mogły znaleźć odbicie wiadomości i zdolności nauczyciela. Przy układaniu szczegółowego planu naukowego uwzględnić można i należy te dziedziny wiedzy, oczywiwiście w zakresie ogólnych planów naukowych, które nauczyciel zna nietylko z teorji, ale i z praktyki. Jeżeli nauczyciel nie bierze czynnego udziału w życiu gminy, wtedy nie może on zasadniczo udzielać nauki w dokształcającej szkole wiejskiej. Dopiero praca w instytucjach gminnych, stowarzyszeniach, związkach i t. p. może dać nauczycielowi możność wglądu w potrzeby życiowe gminy i dać mu kwalifikacje potrzebne do udzielania nauki w dokształcającej szkole wiejskiej.

Ogólny plan nauki w dokształcającej szkole wiejskiej wyklucza z nauki w tej szkole naukę rolnictwa jako taką. Dokształcająca szkoła wiejska jest bowiem szkołą dokształcającą, a nie szkołą zawodową. Nie wynika z tego jednak, by wieś i praca na wsi nie miała stanowić owej zasadniczej osi, dokoła której obraca się nauka w dokształcającej szkole wiejskiej. Nawet w tych szkołach, w których nauka obywatelstwa będzie stanowiła zasadniczą podstawę nauki w szkole, można tę naukę dostosować do potrzeb ludności wiejskiej. Jak to się da praktycznie przeprowadzić, zależy w dużej mierze od materjału uczniowskiego i zawodów uczniów. Jak z jednej strony w czysto rolniczych gminach stosunki rolnicze stanowią tę kanwę, na której się dzierga nić nauki szkolnej, tak z drugiej strony niedopuszczalnem jest, by w gminach przemysłowych lub posiadających znaczny odsetek młodzieży rzemieślniczej i przemysłowej ta młodzież była do szkoły zniechęcana nieodpowiedniem ułożeniem planów naukowych.

Układanie szczegółowych planów naukowych z uwzględnieniem powyższych trzech momentów uważam za konieczne. Po-

godzenie niejednokrotnie sprzecznych ze sobą momentów przy tej czynności jest obowiązkiem kierowników szkół.

Jeszcze jeden moment należy uwzględnić przy układaniu planu naukowego. Nie należy go przeciążać materjałem naukowym. Planem naukowym należy objąć tylko to, co można wyczerpać, a nie to, coby się chciało wyczerpać. Materjał naukowy na każdy tydzień należy tak ułożyć, by go w ciągu tygodnia przerobić było można. Plany naukowe winny następnie być rzeczywiście podstawą nauki w szkole.

O sposobie wyczerpania materjału naukowego, objętego planem nauki przekonywać się będzie Urząd Wojewódzki tak przy sposobności przeprowadzanych wizytacyj, jak również przez porównanie planu naukowego z dziennikami lekcyjnemi, które po ukończeniu każdego roku szkolnego należy przedłożyć Urzędowi Wojewódzkiemu wraz z ewentualnemi wnioskami w sprawie zmian planów naukowych na przyszłość.

Załączony plan naukowy ma na celu jedynie wskazanie, w jakim kierunku ma iść praca w dokształcającej szkole wiejskiej. Wskazuje on, jak można materjał naukowy ugrupować, a nie jak się go musi ułożyć. Każdy nauczyciel i kierownik dokształcającej szkoły wiejskiej ma zupełną swobodę w ułożeniu planów szczegółowych. Nie może jednak zapomnieć o jednem, a to jest o celu szkoły.

Pomimo silnego zaakcentowania pracy zawodowej uczniów wskazuje on cel szkoły w wychowaniu młodego pokolenia.

7. Środki i pomoce naukowe.

Nauka w dokształcającej szkole wiejskiej nie da się pomyśleć bez środków i pomocy naukowych. Uczeń potrzebuje podręcznika, choćby tylko przy nauce języka polskiego, potrzebuje notatek, nauczyciel dla przygotowania lekcyj również bez podręcznika obejdzie się z trudnością i jakkolwiek nauka w szkole dokształcającej wiejskiej ma być nauką, opartą na bezpośredniej obserwacji zjawisk życiowych, to i przy takiej nauce potrzeba różnych pomocy naukowych.

Na tem polu panuje dotychczas zupełna rozbieżność, uniemożliwiająca prawie, że całkowicie ujednolicenie pracy w szkole.

Nim Urząd Wojewódzki przystąpi do pracy w tym kierunku, koniecznem jest poznanie, jak dotychczas poszczególne szkoły postępowały i jakich podręczników używały, jak młodzież szkolna zaopatrywane były w przybory szkolne. Kierownictwa szkół winne zatem przedłożyć sprawozdania w tej sprawie, poczem otrzymają z Urzędu Wojewódzkiego dalsze i tę kwestję obejmujące instrukcje.

8. Poza-szkolna opieka nad młodzieżą.

Praca wychowawcza nad młodzieżą wiejską spotyka się z wielkiemi trudnościami z powodu przedewszystkiem niezrozumienia wartości pracy szkolnej — przez ludność.

Stąd też szkoła nie może się ograniczyć jedynie do pracy w szkole, ale i poza szkołą budzić wśród starszego pokolenia zrozumienie ważności i wartości szkoły. Potrzebne jest jednakże w tym celu wejście w lud, a w szkole spełnianie obowiązków według najlepszego zrozumienia i chęci, by lud wpływ wychowawczy szkoły odczuł i wartość jego zrozumiał.

Nie może się ta praca ograniczać tylko do pracy wychowawczej nad młodzieżą w szkole, ale musi iść ona i poza szkołę, nie ograniczać się do miesięcy zimowych, ale rozszerzać się i na miesiące letnie, kiedy ta młodzież do szkoły nie chodzi.

Chodzi o to, by pomiędzy szkołą a młodzież, która na szkołę i nauczyciela patrzy z niechęcią, która niema zaufania do szkoły i nauczyciela, rzucić pomost, któryby wzbudził to zaufanie, szacunek, przywiązanie. Na jeden z tych czynników zdążających w tym kierunku zwróciłem już uwagę, a to okazywanie młodzieży dużo wyrozumiałości i serca.

Obecnie zwracam na inne jeszcze czynniki, które przez swój wpływ także i wtedy, gdy w szkole nie ma nauki, mogą wywrzeć wpływ dodatni. Będą to: praca w stowarzyszeniach młodzieży, zakładanie i praca w towarzystwach sportowych młodzieży, odbywanie wycieczek z młodzieżą, organizowanie wieczorów z występami chóralnemi młodzieży, organizowanie kółek amatorskich, praca z uczniami w warsztatach szkolnych, jeżeli takie w szkole powszechnej istnieją.

Pracy tej w rocznych sprawozdaniach winny Kierownictwa poświęcić osobny ustęp.

9. Terminarz czynności kierownictw szkół.

Abstrahując od terminarza, który podałem na bieżący rok szkolny w okólniku L. O. P.—IV—4150, z dnia 6. IX. 1930 r. ustalam na przyszłość, celem zapewnienia normalnego rozpoczęcia nauki, a następnie normalnego toku nauki w dokształcających szkołach wiejskich następujący terminarz czynności kierownictw szkół oraz Urzędów Gminnych.

W czasie od dnia 1 do 10 września przeprowadzają Urzędy Gminne spisy młodzieży, obowiązanej do uczęszczania na naukę do dokształcającej szkoły wiejskiej. Spisy te winny być doręczone Kierownictwu szkoły najpóźniej do dnia 16 września.

W czasie od 16 września do 20 września przeprowadza Kierownictwo szkoły podział uczniów na klasy z uwzględnieniem zasad, podanych w planach organizacyjnych szkoły.

W dniu 21 września odbywa Kierownictwo szkoły konferencję z gronem nauczycielskiem w sprawie ustalenia dla poszcze-

gólnych klas wytycznych co do planów naukowych, które nauczyciele winni opracować do dnia 5 października.

Na dzień 6 października winno być zwołane posiedzenie Rady Opiekuńczej szkoły, na którem winno się ustalić dnie i godziny nauki oraz omówić potrzeby szkoły.

W czasie od 6 do 10 października winno nastąpić ostateczne ustalenie planów naukowych, opracowanie podziału godzin, i czynności nauczycieli, które przedłożyć należy do dnia 16 października Urzędowi Wojewódzkiemu. (W bieżącym roku szkolnym razem z podziałem godzin i statystyką).

Czas dalszy należy wykorzystać do ostatecznego przygotowania roku szkolnego, przyczem w razie potrzeby należy zasięgnąć opinji Rady Opiekuńczej szkoły, względnie Rady Pedagogicznej, o której zwołanie winno się Kierownictwo szkoły postarać wzgl. którą Kierownictwo winno zwołać.

Dnia 4 listopada względnie dnia najbliższego następującego po tym dniu, a przewidzianego podziałem godzin jako dzień nauki, gdyby na dzień 4 listopada podział godzin nie przewidywał nauki w danej szkole, winno nastąpić rozpoczęcie nauki szkolnej.

O dniu rozpoczęcia nauki należy do dnia 1 listopada zawiadomić Urząd Wojewódzki przedkładając równocześnie podział godzin i statystykę szkoły. Celem zapewnienia normalnej frekwencji należy stale szczegółowo badać książeczki kontrolne, czy rodzice względnie opiekunowie uczniów usprawiedliwiają dostatecznie absencję uczniów. Nieusprawiedliwione absencje należy w dn. 1. i 15 każdego miesiąca przekazywać Urzędowi Okręgowemu, o ile uprzednie upomnienia rodziców względnie opiekunów uczniów ze strony Kierownictwa szkoły pozostały bez rezultatu.

W ciągu roku szkolnego winny Kierownictwa przez częste hospitacje nauki poszczególnych nauczycieli przekonywać się, czy ci postępują w nauce zgodnie z planem naukowym i czy naukę prowadzą metodycznie i celowo. Każdą hospitację nauki należy zanotować w dzienniku lekcyjnym.

W ważnych wypadkach należy sprawy omawiać na posiedzeniach Rady Pedagogicznej względnie Rady Opiekuńczej, o której zwołanie należy się postarać.

Posiedzenie klasyfikacyjne Rady Pedagogicznej należy odbyć około 25 marca.

Dnia 31 marca względnie gdyby na ten dzień przypadała niedziela lub dzień wolny od nauki najbliższego poprzedzającego dnia należy zakończyć naukę rozdaniem świadectw szkolnych.

Po ukończeniu roku szkolnego winno się w terminie do dnia 10 kwietnia odbyć posiedzenie Rady Opiekuńczej szkoły. Na porządku dziennym tego posiedzenia winno się znaleźć: 1) sprawozdanie roczne kierownika szkoły, 2) wnioski zmierzające do podniesienia szkoły.

Sprawozdanie z całego roku szkolnego należy przedłożyć Urzędowi Wojewódzkiemu do dnia 15 kwietnia. Sprawozdanie winno obejmować również wnioski, zmierzające do podniesienia poziomu naukowego tak samej szkoły jak i szkolnictwa dokształcającego wiejskiego w ogólności. Poza tem w sprawozdaniu należy uwzględnić pracę Rady Opiekuńczej nad rozwojem szkoły.

Terminy podane powyżej są terminami stałemi, które bezwzględnie przekroczone być nie mogą. Szczególnie jeżeli chodzi o podział godzin zaznacza się, że w razie przesłania pozaterminowego czas nauki w danej szkole będzie się liczył dopiero od dnia wpływu podziału godzin do Urzędu Wojewódzkiego, a w związku z tem będzie również wypłacane wynagrodzenie nauczycieli i kierownika.

O wszelkich wypadkach, zmieniających stan ustalony tygodniowym podziałem godzin i planem naukowym szkoły należy donosić Urzędowi Wojewódzkiemu najpóźniej — dnia następującego po dniu wypadku.

O ile Kierownictwa nie otrzymają w przeciągu dwuch tygodni od daty wysłania sprawozdania, czy podziału godzin odpowiedzi ze strony Urzędu Wojewódzkiego, uważać należy sprawozdanie za przyjęte do wiadomości wzgl. podział godzin za zatwierdzony.

Wszelką korespondencję szkoły należy załatwiać odwrotnie, chyba, że poszczególne rozporządzenia, czy reskrepty będą ustalały inny termin.

10. Druki szkolne.

Koniecznem wreszcie jest dla usprawnienia administracji dokształcających szkół wiejskich wprowadzenie w nich jednolitych ksiąg i druków.

Każda szkoła powinna prowadzić: 1) protokół podawczy, 2) plan naukowy, 3) dziennik lekcyjny, 4) spis główny uczniów, 5) katalog klasowy, 6) listę obecności, 7) kronikę szkoły i 8) księgę protokołów.

Protokół podawczy ma służyć do notowania wszystkich wpływów aktów, ich załatwienia i wysyłek aktów. Jest on identyczny z protokółem podawczym, jaki się prowadzi w szkołach powszechnych. Używanie jednak protokołu podawczego szkół powszechnych dla celów szkoły dokształcającej wiejskiej jest bezwarunkowo niedopuszczalne.

Zadanie planu naukowego i dziennika lekcyjnego podałem wyżej. (Wzór Nr. 1 i 2).

Spis główny uczniów, katalog klasowy i listę obecności prowadzi się według dotychczasowych wzorów.

Kronika szkoły winna służyć do notowania ważnych zdarzeń z życia szkoły.

Do księgi protokołów wpisuje się protokoły wszystkich posiedzeń Rad Pedagogicznych.

Plan nauki.

I rok nauki szkolnej.

Tydz. nauki	Zasadniczy temat nauki.	Religia	Język polski z korespondencją	Rachunki z księgowością	Nauka obywatelstwa	Przyroda
1	Szkoła dokształcająca Nowe życie — nowe obowiązki	Według wskazówek władzy kościeln.	a) Lektura odpowiedniego ustępu z czytanki. b) Za- i odmeldowanie policyjne. Poszukiwanie zajęcia.	Koszta wykształcenia zawodowego	Cele i zadania dokszt. szkoły wiejskiej. Statut szkoły. Regulamin szkolny. Praca i zawód. Praca. Podział pracy. Historja ludzkości jest historją pracy.	
2	Uczeń i zawód	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Życiorys. Wniosek o urlop ze szkoły dokształcającej.	Podstawy z geometrji. Powierzchnia pól. Powierzchnia i objętość brył.	Ważność wyboru zawodu. Rodzaje zawodów. Zawody w naszej gminie. Zawody uczniów. Stosunek wzajemny zawodów do siebie.	
3	Dom	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek do gminy o sprzedaż placu budowlanego. Korespondencja z kasą o pożyczkę.	Koszta placu budowlanego.	Dom. Pracownia. Stajnia. Stodoła. Warsztat. Szopy. Historja polskiego domu wiejskiego. Piękno starych budowli	
4	Mieszkanie	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Korespondencja z kasą. Skrypt dłużny.	Koszta budowy. Czynsz. Koszta robót ziemnych.	Czego wymaga się od zdrowego mieszkania. Wielkość, położenie, przewietrzanie. Ochrona przed wilgocią. Wyużytkowanie ubikacyj mieszkalnych. Czystość mieszkań. Kanalizacja.	

5	Zabudowania gospodarcze	Według wskazówek władzy kościeln.	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek do Izby Rolniczej o zapomogę na ulepszenie zabudowań. Poręczenie.	Amortyzacja. Rachunek procentu. Zabudowania gospodarcze.	Znaczenie ksiąg gruntowych.	Zabudowanie gospodarcze.
6	Warsztat	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Poświadczenie dostawy i odbioru. W sprawach długów hipotecznych.	Udział mojego zawodu w kosztach budowy domu. Koszta robót murarskich, ciesielskich, stolarskich, ślusarskich. Ilość i cena poszczególnych materjałów.	Kredyt realny i personalny. Hipoteka. Urząd Katastralny.	Jak powinien wyglądać warsztat rzemieślniczy.
7	Studnia	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Kartka korespondencyjna. Kartka z odpowiedzią zapłaconą w sprawie materjałów budowl.	Koszta urządzenia studni.	Właściciel a użytkujący. Zarząd przymusowy.	Woda, jej znaczenie. Woda do picia. Jej własności. Źródła. Wodociągi. Rodzaje studzien.
8	Budowa domu	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Umowa o najem. Anonse.	Najem. Robocizna przy budowie domu. Koszta materjałów.	Budownictwo polskie na wsi. Budownictwo u innych narodów.	Materjały budowlane.
9	Budowa domu	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Umowa o kupno. Weksel. Upomnienie.	Rachunek wekslowy.	Stosunki z sąsiad. Śląski Fundusz Gospodarczy.	Materjały budowlane.
10	Opał	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie materjałów opałowych.	Koszta opału mieszkania i domu.	Polski węgiel i materjały opałowe.	Ogrzewanie mieszkań.

Tydz. nauki	Zasadniczy temat nauki.	Religja	Język polski z korespondencją	Rachunki z księgowością	Nauka obywatelstwa	Przyroda
11	Oświetlenie	Według wskazówek władzy kościeln.	a) jak w 1. tygodniu. b) Inwentarz. Prośba do Centrali Elektrycznej o połączenie z siecią.	Koszta oświetlenia mieszkania i domu.	Jak się zachowywać w czasie pożaru. Ubezpieczenie od ognia. Centrale elektryczne.	Oświetlenie.
12	Pożywienie	"	a) jak w 1. tygodniu. b) przesyłka pocztą koszyka z owocami. Rachunek. Rodzaje przesyłek.	O żywności.	Krajowe i obce środki spożywcze. Ustawa o środkach spożywczych.	Odżywianie się.
13	Pożywienie	"	a) jak w 1. tygodniu. b) Przekaz pocztowy. Pokwitowanie.	Używki	Przemysł spożywczy w Polsce.	Higjena odżywiania się.
14	Odzież	"	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie wzorów w handlu sukna. Zamówienie sukna. Przesyłka należytości przez P. K. O.	Odzież	Przemysł odzieżowniczy we wsi. Polskie i obce materjały odzieżowe.	Jaka powinna być odzież.
15	Higjena	"	a) jak w 1. tygodniu. b) Zgłoszenie do Kasy Chorych. Zawiadomienie brata o chorobie ojca.	Ubezpieczenie na wypadek choroby wypadku i t. p.	Zależność uzdolnienia zawodowego od zdrowia. Konieczność znajomości przepisów zdrowotnych.	Jak strzedz się przed chorobami.
16	Higjena	"	a) jak w 1. tygodniu. b) Prośba o przyjęcie do szpitala. Korespondencja w sprawie dezynfekcji mieszkania.	Ubezpieczenie na życie.	Gruźlica. Sanatorja. Opieka Państwa nad zdrowotnością ludności.	Różne choroby. Epidemja.

17	Obowiązki względem siebie samego	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie książki w księgarni. Korespond. z przyjacielem w sprawie święta młodzieży. Sprawozdanie do gazety o odbytej uroczystości.	Alkohol. Tytoń. Sport.	Oświata w Polsce. Organizacje oświatowe.	Praca i odpoczynek. Sport i zabawa.
18	Obowiązki względem bliźnich	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Telegraficzne wezwanie lekarza. Zawiadomienie krewnych o wypadku.	Ubezpieczenie od wypadku. Procentowe obliczenie zdolności zarobkowania.	Ubezpieczenia. Obowiązki wobec bliźnich.	Zasady należytego zachowania się.
19	Uczeń jako członek rodziny	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zawiadomienie o śmierci. Testament.	Koszta urządzenia gospodarstwa domowego. Rachunek czasu.	Rodzice i dzieci. Obowiązki dzieci. Opieka rodzicielska. Spadek. Opiekun.	Życie rodzinne.
20	Uczeń jako członek rodziny	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Umowa o pracę lub naukę. Wniosek do Urzędu Stanu Cywilnego o wystawienie dowodu urodzenia.	Budżet domowy.	Opieka Państwa nad wychowaniem młodzieży.	Życie rodzinne.

II. rok nauki szkolnej (szkoły z młodzieżą przeważnie rolniczą)

1	Gleba. Jej powstanie	„	a) Lektura odpowiedniego ustępu z czytanki. b) Ogłoszenie o kupnie lub sprzedaży. List do Administracji gazety.	Znaczenie rolnictwa w polskiej gospodarce społecznej. Inwentarz.	Zawody w gminie. Ich stosunek do roli. Zależność zawodów od siebie. Podział pracy.	Z prahistorji ziemi. Geologja ziem polskich.

Tydz. nauki	Zasadniczy temat nauki.	Religja	Język polski z korespondencją	Rachunki z księgowością	Nauka obywatelstwa	Przyroda
2	Rodzaje gleby	Według wskazówek władzy kościeln.	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek do Urzędu Katastralnego o przeprowadzenie pomiarów roli.	dtto.	Księga gruntowa. Podatki gruntowe. Służba rolna.	Gleba, ich rodzaje.
3	Uprawa gleby	„	a) jak w 1. tygodniu. b) prowadzenie list płatniczych.	Praca na roli. Inwentarz.	Stosunki prawne — pracodawca — pracobiorca. Umowy. Wypowiedzenie.	Narzędzia do uprawy roli.
4	Meljoracje rolne	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie narzędzi. drenów. Listy wartościowe.	Meljoracje rolne. Dziennik.	Stowarzyszenia. Nawodnienie. Kanalizacja. Regulacja.	Odwodnienie i nawodnienie. Nawożenie.
5	Nawozy sztuczne	„	a) jak w 1. tygodniu. b) List do Izby Rolniczej w sprawie nawozów sztucznych. Zamówienie nawozów.	Nawozy sztuczne. Dziennik.	Z dziejów włościaństwa polskiego. Znaczenie stanu włościańskiego.	Należyte użycie nawozów sztucznych.
6	Nawozy sztuczne	„	a) jak w 1. tygodniu. b) List do Izby Rolniczej o zbadanie nawozów sztuczn. Zażalenie do dostawcy z powodu nienależytego wykonania zamówienia. Uregulowanie rachunku.	Nawozy sztuczne. Dziennik.	Znaczenie stowarzyszeń w życiu rolnika. Spółki.	Nawozy sztuczne.
7	Zasiewy	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie nasion. Fracht. Anons.	Zasiewy. Rachunek mięszaniny. Dziennik.	Kasy pożyczkowe i oszczędnościowe. Izby Rolnicze.	Zasiewy. Warunki dobrych plonów.

8	Opieka nad zasiewami i kulturami rolnemi	„	a) jak w 1. tygodniu. b) List w sprawie zwalczania szkodników do Izby Rolniczej. Przesyłka pocztowa za pobraniem.	Opieka kultur roln. Zwalczanie szkodników. Dziennik.	Przepisy policyjne o zwalczaniu szkodników.	Ochrona roślin przed mrozem, zbytnią wilgocią. Przechowywanie zboża. Choroby roślin.
9	Klimat	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek ubezpieczeniowy od gradu, doniesienie o szkodach gradowych.	Ubezpieczenie od ognia i gradu. Dziennik.	[illegible] Stacje meteorologiczne. Ubezpieczenia.	Wpływ klimatu na roślinność. Termometr. Barometr. Opady atmosferyczne.
10	1. Uprawa zbóż, ziemniaków, buraków	„	a) jak w 1. tygodniu. b) korespondencja z cukrownią w sprawie dostawy buraków.	Z mleczrni, gorzelni, cukrowni. Dziennik.	Przemysł rolniczy i jego znaczenie.	Oziminy, zboża jare, okopowizny.
11	Łąki i rośliny pastewne	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Anons w sprawie kupna lub sprzedaży siana. Zamówienie nasion.	Z gospodarki łąkowej. Księga dłużników i wierzycieli.	Gospodarka łąkowa i jej znaczenie.	Uprawa łąk.
12	Żniwa	„	a) jak w 1. tygodniu. b) zamówienie żniwiarki, przesyłka pospieszna.	Żniwa. Ceny rynkowe, krajowe i zagraniczne. Księga dłużników i wierzycieli.	Znaczenie żniw dla Państwa. Import, eksport. Wzrost produkcji.	Żniwa zbóż. Roboty, narzędzia i maszyny.
13	Żniwa	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zasiewy i zbiory. Zgłoszenie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej.	Koszta użycia maszyn rolniczych wczasie żniw a pracy ręcznej. Księga dłużników i wierzycieli.	Ubezpieczenie od wypadków, ognia, odpowiedzialności cywilnej.	Elektryczność w służbie rolnika w czasie żniw. Obróbka plonów. Przechowanie plonów. Obróbka gleby po żniwach.

Tydz. nauki	Zasadniczy temat nauki.	Religja	Język polski z korespondencją	Rachunki z księgowością	Nauka obywatelstwa	Przyroda
14	Ogród warzyny	Według wskazówek władzy kościeln.	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie katalogu, nasion, zażalenie, reklamacja.	Z ogrodu warzywnego. Księga dłużników i wierzycieli.	Znaczenie warzywnictwa w gospodarce społecznej.	Zakładanie i utrzymywanie ogrodu warzywnego.
15	Sad	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie drzewek. Dostawa drzewek.	Z sadu. Księga dłużników i wierzycieli.	Opieka państwa nad sadownictwem. Znaczenie sadownictwa dla Państwa.	Prace w sadzie. Zakładanie sadu.
16	Ogród kwiatowy	„	a) jak w 1. tygodniu. b) zamówienie kwiatów i nasion.	Ceny kwiatów i nasion. Księga dłużników i wierzycieli.	Opicka nad ptactwem ze względu na nasze ogrody, sady i pola. Znaczenie uprawy kwiatów dla domu i szkoły.	Uprawa gleby dla kwiatów.
17	Koń	„	a) jak w 1. tygodniu. b) kupno konia.	Z hodowli koni. Zamknięcie ksiąg.	Hodowla koni. Znaczenie dla Państwa. Wyścigi konne. Targi na konie.	Rasy koni. Stajnia. Uprząż: Podkuwanie. Choroby.
18	Bydło rogate	„	a) jak w 1. tygodniu. b) skrypt dłużny. Pokwitowanie.	Z hodowli bydła rogatego. Zamknięcie ksiąg.	Spółki mleczarskie. Zafałszowanie mleka. Przepisy policyjne. Zabobony i choroby bydła rogatego. Powiatowy weterynarz.	Hodowle bydła rogatego.
19	Nierogacizna	„	a) jak w 1. tygodniu. b) List do weterynarza o przeprowadzenie szczepienia ochronnego.	Z hodowli nierogacizny. Zamknięcie ksiąg.	Przepisy policyjne. Znaczenie hodowli dla gospodarki w Państwie.	Hodowla nierogacizny.

20	Drób	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie rasowego drobiu.	Z hodowli drobiu. Zamknięcie ksiąg.	Z ustawy cywilnej najważniejsze postanowienia o kupnie, umowach, przedawnieniu itp. Znaczenie hodowli drobiu dla Państwa.	Hodowla drobiu.

II. rok nauki szkolnej (szkoły z młodzieżą przeważnie rzemieślniczą i przemysłową).

1	Zawody w gminie	„	a) Lektura odpowiedniego ustępu z czytanki. b) Anons kupna lub sprzedaży. List do Administracji gazety Życiorys.	Stanowisko rzemiosła w polskiem gospodarstwie społecznem. Podział mieszkańców gminy według zawodów. Inwentarz.	Znaczenie poszczególnych zawodów. Wybór zawodu i rzemiosło. Wzajemna zależność od siebie poszczególnych zawodów. Podział pracy.	Geologiczne własności Ojczyzny.
2	Uczeń jako członek stanu rzemieślniczego	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Umowa o naukę. Usprawiedliwienie nieobecności w szkole dokształcającej. Przesyłka do matki bielizny do prania.	Rzemieślnik i jego wykształcenie. Koszta nauki. Pierwszy zarobek i użycie zarobku. Inwentarz.	Nauka i wychowanie młodego rzemieśln. Wstąpienie do nauki. Umowa o naukę. Obowiązki i prawa uczni. Książka robotnicza.	Rodzaje gleby i ich wartość gospodarcza. Księga gruntowa.
3	Czeladnik jako członek stanu rzemieślniczego	„	a) jak w 1. tygodniu. b) świadectwo odbytej nauki. Podanie o posadę. Podanie o dopuszczenie do egzaminu czeladniczego.	Płaca czeladnika. Narzędzia osobiste. Listy płatnicze. Roboty akkordowe i taryfowe. Inwentarz.	Stosunki robocze czeladników. Obowiązki czeladn. Wypowiedzenie. Zwolnienie bez wypowiedzenia. Kiedy czeladnik może bez wypowiedzenia opuścić pracę. Egzamin czeladnicz. Dalsze kształcenie sie rzemieśln.	Czeladnik w poszukiwaniu pracy (wędrówka) znaczenie i niebezpieczeństwa.

Tydz. nauki	Zasadniczy temat nauki.	Religia	Język polski z korespondencją	Rachunki z księgowością	Nauka obywatelstwa	Przyroda
4	Z życia mistrza	Według wskazówek władzy kościelnej.	a) jak w 1. tygodniu. b) zawiadomienie czeladnika o przyjęciu do pracy. Wniosek o dopuszczenie do egzaminu mistrzowskiego. Ogłoszenie o otwarciu warsztatu.	Otwarcie warsztatu. Urządzenie warsztatu. Dziennik.	Warunki zostania mistrzem i otwarcia własnego warsztatu. Obowiązki mistrza.	Jak powinien być urządzony warsztat ze względu na wymagania higjeniczne. Warunki objętościowe i świetlne.
5	W warsztacie	"	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek do kasy o pożyczkę. Sporządzenie inwentarza.	Obliczanie kosztów utrzymania domu, światła, siły popędowej. Dziennik.	Wyposażenie warsztatu. Kapitał zakładowy i obrotowy. Kasy oszczędności i pożyczkowe. Hipoteka. Amortyzacja.	Jak powinien być urządzony warsztat. Warunki cieplne i powietrzne.
6	W warsztacie	"	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie w fabryce narzędzi. Przesłanie rachunku. Uiszczenie należytości przekazem pocztowym.	Koszta utrzymania warsztatu: własnego, wydzierżawionego. Obliczenie kosztów planu budowl. Dziennik.	Narzędzia. Inwentarz. Maszyny. Elekktromotor. Przepisy bezpieczeństwa.	Elektryczność w służbie rzemiosła.
7	W warsztacie	"	a) jak w 1. tygodniu. b) Skrypt dłużny. Reklamacja w fabryce z powodu pomyłki w wykonaniu zamówienia.	Urządzenie warsztatu. Narzędzia. Kasa pożyczkowa udziela pożyczki. Rachunek %. Dziennik.	Przepisy ustawowe odnośnie do warsztatu, materjałów, maszyn. Przepisy odnośnie do ochrony pracy.	Surowce rzemieślnika. W kuźni. Żelazo.

8	W warsztacie	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zawiadomienie o wypadku. Zawiadomienie rodziców ucznia, o chorobie syna.	Hipoteka. Amortyzacja. Ubezpieczenie od ognia. Dziennik.	Chory robotnik. Kasa Chorych. Ubezpieczenia społeczne.	Stal. Samorodne spawanie i cięcie. Walcownictwo. Kuźnictwo.
9	Rzemieślnik w organizacjach społecznych.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie materjałów. Przesyłka koleją. Fracht.	Koszta surowców dla różnych rzemieślników. Dziennik.	Stowarzyszenia zawodowe. Korzyści. Założenie. Agendy. Odpowiedzialność.	Inne metale.
10	Rzemieślnik jako kupiec.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Upomnienia. Odwołanie telegraficzne zamówienia.	dtto.	P. K. O. Weksel. Papiery wartośc. Kredyt.	Drzewo. Rodzaje i obróbka.
11	Rzemieślnik w przewidywaniu przyszłości.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zawiadomienie o pożarze. Zamówiewienie narzędzi za zaliczką.	Ubezpieczenie na życie, od ognia, od odpowiedzialności cywilnej. Księga dłużników i wierzycieli.	Ubezpieczenia.	Materjały włókiennicze.
12	Ochrona rzemieślnika przed stratami.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wywiady. Odpowiedzi. Poręczenie.	Rachunek wekslowy. Księga dłużników i wierzycieli.	Postanowienia z ustawy cywilnej o kupnie, umowach, przedawnieniu. Submisje. Wartość prowadzenia ksiąg. Patenty. Wzory.	Wyroby młynarskie.
13	Organizacja rzemiosła.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) List do cechu w sprawach rzemieślniczych.	Zadania z kalkulacji. Księga dłużników i wierzycieli.	Cechy. Zadania. Organizacja. Wydziały cechowe.	Skóra.
14	Organizacja rzemiosła.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) zlecenia pocztowe.	Zadania z kalkulacji. Księga dłużników i wierzycieli.	Izba Rzemieślnicza. Zadania. Organizacja. Sąd przemysłowy.	Rzemieślnik jako rolnik. Nawozy.

Tydz. nauki	Zasadniczy temat nauki.	Religia	Język polski z korespondencją	Rachunki z księgowością	Nauka obywatelstwa	Przyroda
15	Historyczny rozwój rzemiosła.	Według wskazówek władzy kościeln.	a) jak w 1. tygodniu. b) wniosek do P. K. O. o otwarcie rachunku w obrocie czekowym. Podanie o koncesję.	Zadania z kalkulacji zawodowej. Zamknięcie ksiąg.	Powstanie rzemiosła. Społeczne znaczenie rzemiosła.	Zależność rzemiosła od warunków przyrody.
16	Wybitni rzemieślnicy.	"	a) jak w 1. tygodniu. b) wniosek do sądu przemysłowego.	dtto.	Wybitni rzemieślnicy.	Uprawa roli.
17	Rzemieślnik w ogrodzie.	"	a) jak w 1. tygodniu. b) zamówienie nasion. Rachunek. Zażalenie z powodu braków dostawy.	Kalkulacja altany wzgl. ogrodu. Zamknięcie ksiąg.	Znaczenie warzywnictwa dla gospodarki społecznej.	Ogród warzywny. Warzywa.
18	Rzemieślnik w ogrodzie.	"	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie drzewek. wek. Przesyłka koleją. Wyrównanie rachunku.	Rentowność ogrodu i sadu. Zamknięcie ksiąg.	Opieka Państwa nad sadownictwem, warzywnictwem, pszczelarstwem.	Drzewa. Opieka nad drzewami. Choroby drzew.
19	Rzemieślnik jako hodowca.	"	a) jak w 1. tygodniu. b) List do weterynarza.	Kalkulacja w rzemiośle rzeźnicz. Brutto, tara, netto. Zamknięcie ksiąg.	Znaczenie hodowli bydła dla gospodarki społecznej.	Epidemie. Hodowla drobiu.
20	Rzemieślnik jako hodowca.	"	a) jak w 1. tygodniu. b) Zamówienie rasowych kur.	Znaczenie hodowli drobiu. Zamknięcie ksiąg.	Znaczenie hodowli drobiu dla gospodarki społecznej.	Hodowla drobiu.

II. rok nauki szkolnej.

1	Rodzina jako podstawa państwa.	„	a) Lektura odpowiedn. ustępu z czytanki. b) List z życzeniami w dniu Imienin ojca i przesyłka pocztą podarunku. Adres pomocniczy.	Ułożenie budżetu domowego. Ubezpieczenie na życie. Inwentarz.	Moja wieś rodzinna. Rodzina jako podstawa państwa, jako najmniejszy związek moralny, prawny i gospodarczy.	Higjena w życiu rodzinnem. Higjeniczne wymogi od mieszkań.
2	Moja wieś rodzinna. a) z historji wsi, b) Rada Gminna.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) protokół z posiedzenia Rady Gminnej. Ogłoszenie gminne w sprawie należytego utrzymywania porządku przy gospodarstwach.	Gmina. Liczba mieszkańców dawniej a dziś. Obliczenia procentowe wzrostu wzgl. spadku liczby ludności. Koszta budowy domu gminnego. Inwentarz.	Gminy wiejskie i miejskie Przynależność do gminy. Zastępstwo gminne, skład, wybór, posiedzenia.	Z dziejów wsi rodzinnej. Nazwa gminy i poszczególnych części (przysiółków), mapa gminy.
3	b) Rada Gminna.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) zażalenie do Naczelnika Gminy z powodu złego stanu rowu gminnego lub krzyków nocnych, wyprawianych przez nieznanych awanturników.	Koszta opieki nad miejscową biedną ludnością. Ubezpieczenie od ognia. Wodociągi gminne. Opłata za wodę. Inwentarz.	Zarząd gminy. Bezpieczeństwo w gminie. Policja. Straż ogniowa. Zdrowotność. Szpital, badanie żywności, nabiału i mięsa, kanalizacja. Wodociągi. Utrzymywanie dróg gminnych.	Nasza sikawka pożarna. Znaczenie wody w gospodarstwie domowem i dla gminy. Własności dobrej wody do picia. Wodociąg.
4	c) Zarząd Gminny.		a) jak w 1. tygodniu. b) zawiadomienie Urzędu Gminnego o wypadku wścieklizny psa, o wypadku zakaźnej choroby.	Podatki gminne. Preliminarz budżetowy gminy. Dziennik.	Przepisy policyjne. Opieka n. biednymi Administracja finansami gminnemi. Wydatki gminne. Preliminarz. Pokrywanie wydatków. Zamykanie rachunków gminnych. Rewizja Kasy gminnej.	Przepisy policyjno-drogowe. Drogi i znaki spotykane na drogach.

Tydzień nauki	Zasadniczy temat nauki.	Religja	Język polski z korespondencją	Rachunki z księgowością	Nauka obywatelstwa	Przyroda
5	d) stosunki kulturalne w gminie.	Według wskazówek władzy kościeln.	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek do Urzędu Parafj. o wystawienie jakiego dokumentu. Wniosek o danie pracy przy robotach gminnych lub kościelnych.	Majątek gminny. Koszta utrzymania szkół i kościoła. Majątek szkoły i kościoła. Dziennik.	Szkoła powszechna i dokształcająca. Konieczność. Koszta utrzymania. Wartość kształcenia w szkole. Gmina kościelna. Organa administracji kościelnej.	Zdrowotność w gminie i w szkole. Pijaństwo i rozpusta. Znaczenie sportu.
6	e) stowarzyszenia w gminie.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) wniosek do Naczelnika Gminy o zapomogę. Zgłoszenie do spółki mleczarskiej. drenarskiej i t. p.	Stowarzyszenia w gminie. Dziennik.	Kasy pożyczkowo-oszczędnościowe. Spółki mleczarskie, drenarskie. Znaczenie spółek.	Ochrona przyrody.
7	f) Środki komunikacyjne w gminie.	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek do P. K. O. o otwarcie rachunku w obrocie czekowym.	Opłaty pocztowe. Rozkład jazdy. Taryfa osobowa i przesyłkowa. Dziennik.	Poczta. Ajencja pocztowa. Listy, przesyłkki wartościowe. P. K. O. Odpowiedzialność poczty. Kolej. Połączenia kolejowe. Ruch osobowy i towarowy.	Emigracja ze wsi do miasta, jako zagadnienie społeczno-gospodarcze i oświatowe.
8	Powiat	„	a) jak w 1. tygodniu. b) korespondencja w obrocie czekowym. (Formularze).	Z budżetu powiatowego. Sprawozdanie rocz. Kasy powiatowej. Powierzchnia i liczba ludności i powiatu. Dziennik.	Powiat. Administracja powiatowa. Starosta jako urzędnik państwowy i jako organ samorządowy. Wydział powiatowy.	Lekarz powiatowy. Szczepienie ochronne. Bakcyle jako przyjaciele i nieprzyjaciele człowieka. Dezynfekcja. Choroby zakaźne.

9	Powiat	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zawiadomienie Starostwa o wybuchu epidemji. Podanie o koncesję.	Podatki powiatowe. Powiatowe instytucje dobroczynne. Dziennik.	Co daje nam powiat i czego od nas żąda. Instytucje dobra społecznego w powiecie.	Powiat: rolnictwo, rzemiosło, przemysł, handel w powiecie.
10	Województwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek o przyznanie renty inwalidzkiej.	Z budżetu Województwa. Dziennik.	Administracja Wojewódzka. Samorząd. Sejm Śl. Wojewoda. Rada Wojewódzka.	Zadania Wojew. Zakłady Ubezpiecz. Zakład rent wojskowych.
11	Województwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Odwołanie od zarządzenia starosty.	Majątek Województwa. Wydatki na oświatę w Województwie. Księga dłużników i wierzycieli.	Stosunek Wojew. do Państwa.	Stosunki gospodarcze Województwa.
12	Województwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek do Województwa o koncesję.	Wydatki na opiekę społeczną w Województwie. Księga dłużników i wierzycieli.	Znaczenie samorządu śląskiego.	Stosunki gospodarcze Województwa.
13	Państwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Jak wnosić pisma do władz wyższych.	Z budżetu Państwa. Księga dłużników i wierzycieli.	Konstytucja. Sejm. Senat. Rząd. Obowiązki i prawa obywatela.	Stosunki gospodarcze w Państwie.
14	Państwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek o wyciąg z księgi gruntowej, o wydanie odpisu jakiego aktu.	Obszar Państwa. Ludność, podział na zawody. Z budżetu. Podatki. Opieka społeczna. Księga dłużników i wierzycieli.	Sądownictwo w Polsce.	Stosunki gospodarcze w Państwie.

Tydz. nauki	Zasadniczy temat nauki.	Religja	Język polski z korespondencją	Rachunki z księgowością	Nauka obywatelstwa	Przyroda
15	Państwo	Według wskazówek władzy kościeln.	a) jak w 1. tygodniu. b) wniosek o zniżenie podatku dochodowego.	Zadania z życia gospodarcz. Państwa. Księga dłużników i wierzycieli.	Skarb Państwa.	Przedsiębiorstwa państwowe.
16	Państwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek o obniżenie podatku przemysłowego, od obrotu.	Zadania z życia gospodarcz. Państwa dziś a przed 10 laty. Księga dłużników i wierzycieli.	Skarb Państwa.	Przedsiębiorstwa państwowe.
17	Państwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek do Kolei o wagon towarowy.	Zagadnienia pocztowe, kolejowe, lotnicze. Zamknięcie ksiąg.	Rozwój środków komunikacyjnych.	Para i elektryczność.
18	Państwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wniosek o wystawienie paszportu.	Zagadnienia z komunikacji wodnej. Zamknięcie ksiąg.	Znaczenie morza dla Polski.	Kompas, okręty
19	Państwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Zapytanie Towarzystwa Okrętowego o warunki przejazdu do	Zagadnienia z dziedziny giełdowej, wartość zagran. walut, weksle. Zamknięcie ksiąg.	Emigracja polska. Handel zagraniczny. Cło.	Telefon. Telegraf. Radjo.
20	Państwo	„	a) jak w 1. tygodniu. b) Wolny temat.	Emigracja polska. Zamknięcie ksiąg.	Służba wojskowa.	Powtórzenie.

klasowa dokształcająca szkoła wiejska w ....

Oddział w
rok nauki

Rok szkolny 193...../3.....

Szczegółowy plan nauki.

Uchwalony na posiedzeniu Rady Pedagogicznej
dnia ....193......... r

....
kierownik szkoły.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego
w Katowicach.

L. O. P.-IV-

Zatwierdzam.

Katowice, dn. ....193..... r.

....

(Druga strona)

Tydzień	Religja	Język polski i korespondencja	Rachunki

(Trzecia strona)

Nauka obywatelstwa	Przyroda	

(Pierwsza strona)

.... klasowa dokszt. szkoła wiejska w ....

Oddział ....

.... rok nauki

Rok szkolny 193..../193

Dziennik lekcyjny.

Od godz. do godz.		Od godz. do godz.		Od godz. do godz.		Od godz. do godz.	

Przedmiot nauki	nauczyciel
Etyka	....
Język polski	....
Rachunki	....
Nauka obywatelstwa	....
Przyroda	....

(Druga strona)

Tydzień nauki		Liczba uczniów			Religja		Język polski z korespondencią	
L. p.	od — do	obecnych	nieobecnych uspraw.	nieobecnych nieusprawied.	Data	Przedmiot lekcji	Data	Przedmiot lekcji
		dzień nauki						

(Trzecia strona)

Rachunki		Nauka obywatelstwa		Przyroda			
Data	Przedmiot lekcji	Data	Przedmiot lekcji	Data	Przedmiot lekcji	Data	Przedmiot lekcji

159.
Ruch służbowy.

I. Wydział Oświecenia Publicznego.

Mianowania:

Pan Wojewoda Śląski reskryptem z dnia 11. X. 1930 r. L. Prez. OP. 1748/9 zamianował p. Lucjana Wagnera, praktykanta rach. w XII. st. sł. — asystentem rachunkowym w X. st. sł.

II. Szkolnictwo średnie ogólnokształcące:

P. Adolf Stanisław Warcholik mianowany dyrektorem państw. gimnazjum mat.-przyr. w Królewskiej Hucie z dn. 1. X. 30. (OP. II. 21347/30 z dn. 26. 9. 1930).

P. Dr. Edward Szwed mianowany nauczycielem w Kom. gimnazjum w Szarleju z dn. 1. IX. 1930 r.

III. Seminarja nauczycielskie.

Ks. Porębski Augustyn przeniesiony w stan spoczynku z dn. 30. XI. 1930 r. L. OP. II. 9762.

IV. Szkolnictwo powszechne.

Jansa Franciszek mianowany kierownikiem publ. szkoły powszech. w Brzezince z dn. 1. X. 1930 r. L. OP. II. 9265.

Mianowani nauczycielami pp.:

Gawior Stefan w Słupnej, kontr., Ciesielski Edmund w Chorzowie, tymcz., Polczyk Roman w Chorzowie, tymcz., Sikorzanka Anna w Ustroniu, tymcz., Zbochówna Jadwiga w Stanowicach, tymcz., Szczęsny Edmund w Chorzowie, tymcz., Waluś Michał w Bytkowie, tymcz., Kamińska Ludmiła w Siemianowicach, Isterewicz Olga w Siemianowicach, Krzysztoniówna Marja w Chorzowie, tymcz., Tabaczkówna Marja w Siemianowicach, tymcz., Gancarzówna Genowefa w Chorzowie, tymcz., Grądzielówna Bronisława w Siemianowicach, tymcz., Witulski Rudolf w Chorzowie, tymcz., Czaderówna Joanna w Wełnowcu, tymcz., Celiński Aleksander w Mikołowie, kontr., Filipówna Anna w Gostyni, kontr., Stachowiczówna Marja w Szopienicach, kontr., Jurzyczkówna Wilhelmina w Łaziskach Średn., tymcz., Krzemieniówna Helena w Adamowicach, tymcz., Grzesikówna Gertruda w Leszczynach, tymcz., Jędryszkówna Rozalja w Czerwionce, tymcz., Jawieniówna Marja w Dębieńsku Wielkiem, tymczasowa, Mitkówna Marja w Czerwionce, tymcz., Płoszczyca Ottokar w Psarach, kontr., Opiół Antoni w Szopienicach, kontr., Kubieniówna Marja w Szarleju, kontr., Kornas Stanisław w Dziedzicach, kontr., Niedobianka Anna w Chybiu, tymcz., Schanzlówna Felicyna w Mikuszowicach, kontr., Machinkówna Józefa w Czechowicach, tymcz., Zaganówna Marja w Dziedzicach, tymcz., Ligęzówna Zofja w Chwałęcicach, tymcz., Cyankiewiczówna Janina w Mnichu, tymcz., Lipowczyk Jan w Wielkich Hajdukach, kontr., Wierzgacz Jan w Mysłowicach, tymcz., Bartnikówna Marja w Mysłowicach, stała, Stuglik Marjan w Czechowicach, tymcz., Nawrot Tadeusz w Przyszowicach, kontr., Habla Józef w Nowym Bytomiu, tymcz., Lazowska Matylda w Wielkich Hajdukach, kontr., Strachocińska Wład.

w Wielkich Hajdukach, kontr., Pawelanka Wanda w Nowym Bytomiu, tymcz., Grzywaczówna Marja w Łaziskach Średnich, gosp. dom., Brzychczy Mieczysław w Król.-Hucie, kontr., Kwiczalanka Lidja w Król.-Hucie, tymcz., Wójcikówna Wilhelmina w Król.-Hucie, tymcz., Lerchówna Marja w Ochójcu, tymcz., Kołpak Jan w Brzezince, stały, Salomon Leon w Lisowie, tymcz., Kunysz Antoni w Nikiszowcu, tymcz., Kobutówna Emilja w Niedobczycach, tymcz., Paciówna Agnieszka w Świerklanach Górnych, tymcz., Pitlokówna Helena w Żorach, tymcz., Kaszycka Felicja w Jankowicach, tymcz., Trzesicki Ignacy w Mikołowie, kontr., Inglot Tomasz w Pszowie, tymcz., Bartkowski Jan w Bogucicach, tymcz., Żywicki Ireneusz w Wielkich Hajdukach, kontr., Woźniak Zenon w Ochojcu, kontr., Konieczny Ludwik w Wełnowcu, kontr., Zwionzek Eryk w Król.-Hucie, kontr., Stopianka Zofja w Rudzie Śląsk., tymcz., Stanclikówna Wanda w Nowym Bytomiu, tymcz., Lucasówna Anna w Królewskiej-Hucie, kontr., Kuśmierzewska Irena w Łaziskach Doln., tymcz., Mazur Roman w Chropaczowie, tymcz., Herdzianka Helena w Nowym Bytomiu, tymcz., Brojówna Matylda w Nieboszowach, kontr., Pieczka Karol w Pruchnie, tym., Michalska Stanisława w Nikiszowcu, tymcz., Wojnar Gustaw w Skoczowie, kontr., Wajs Jan w Czerwionce, tymcz., Szeligiewicz Kazimierz w Bielsku, kontr., Orzechowska Marja w Kamieńskich Młynach, kontr., Brożek Ludwik w Skoczowie, kontr., Stoińska Emilja w Wielkich Piekarach, kontr., Knasiewicz Roman w Nowej Wsi, kontr., Jawieniówna Marja w Dębieńsku Wielkim, tymcz., Gromek Stanisław w Rudzie Śląsk., kontr., Musioł Florjan w Czuchowie, kontr., Jagosz Alojzy w Świętochłowicach, kontr., Obtulowiczówna Marja w Goduli, kontr., Sękowski Stanisław w Bielszowicach, kontr., Lasotówna Anna w Golasowicach, kontr., Borucka Hildegarda w Wielkich Hajdukach, kontr., Wolitek Tomasz w Kochłowicach, kontr., Niemcowa Marja w Świętochłowicach, kontr., Malikówna Wanda w Świętochłowicach, kontr., Gruchotówna Marja w Wielkich Hajdukach, kontr., Wilczkówna Klara w Łagiewnikach, tymcz., Miodoński Stanisław w Marklowicach Dolnych, tymcz., Paśnikówna Zofja w Lipinach Śl., tymcz., Bajerkówna Ludmiła w Szarleju, tymcz., Fołda Eugen w Bogucicach, tymcz., Węglarzówna Józefa w Kryrach, tymcz., Lowakówna Anna w Świętochłowicach, kontr., Proboszczówna Pelagja w Orzegowie, kontr., Wysocka Helena w Wielkich Hajdukach, kontr., Reginkówna Hildegarda w Nowym Bytomiu, kontr., Kubalokówna Hermina w Lesznie Górnym, tymcz., Wątrobówna Helena w Istebnej, tymcz., Rozkwitalska Ryszarda w Pawonkowie, tymcz. ochr., Gawlikówna Agnieszka w Rybniku, tymcz., Michalczykówna Marta w Chwałęcicach, tymcz., Borgula Franciszek w Przyszowicach, tymcz., Romanowska Anna w Marklowicach Górnych, tymcz., Otrębski Roman w Bogucicach, tymcz., Ferfecka Małgorzata w Bytkowie, tymcz., Braś Adolf w Michałkowicach, tymcz., Muchówna Marja w Kochłowicach, tymcz., Wojaczek Franciszek w Szopienicach, tymcz., Zawalski Władysław w Nikiszowcu, tymcz., Przybylik Jan w Michałkowicach, kontr., Kurz Rudolf w Maciejkowicach, kontr., Mamczarczyk Józef w Siemianowicach, tymcz., Szafranówna Cecylja w Król.-Hucie, tymcz., Wenklar Stanisław w Siemianowicach, tymcz., Sanecka Marja w Król.-Hucie, tymcz., Łoszanka Marja w Raszczycach,

tymcz., Więcławówna Marja w Wielkiej Dąbrówce, tymcz. ochr., Wilischówna Eryka w Król.-Hucie, tymcz., Gawroński Jerzy w Chwałowicach, tymcz., Hapkówna Bronisława w Chwałowicach.

Przeniesieni pp.:

Baranowska Marja z Wodzisławia do państw. sem. naucz. żeńskiego w Cieszynie. Dobrowolska Stanisława z Turzy do Siemianowic, stała. Wydłok Leon z Katowic do Przyszowic. Kurzak Antoni z Pnionowca do Paruszowic Starych. Foltyn Leopold z Chwałowic do Skoczowa. Przywara Franciszek z Roździenia do Bierunia Nowego. Nawrat Józef z Radzionkowa do Chechła Starego. Niedoba Adam z Krostoszowic do Krzyszowa. Wrześniewska Marja z Kryr do Mikołowa. Piastonówna Zofja z Brzezin Śl. do Rudy Śl. Oraczewski Jan z Istebnej do Jaworzynki. Płonka Józef z Kończyc Małych do Zebrzydowic. Kukucz Rudolf z Skoczowa pow. do Skoczowa wydz. Gmuzdek Henryk z Jaworzynki do Istebnej. Raszka Karol ze Skoczowa do Rybnika. Płaczkówna Marta z Radzionkowa do Siemianowic. Pytel Franciszek z Mokrego do Kurat. Krak. Mandatówna Stanisława z Kostuchny do Kur. Krak. Szczeponiec Paweł z Golasowic do Łazisk Górnych. Grodzicka Leonarda z Obszar do Biertułtowy. Szuberówna Kazimiera z Rydułtowy do Mysłowic. Bulicz Marjan z Brzezin do Nowych Hajduk. Grabowski Edward z Nowej Wsi do sem. Tarnowskich Gór.

Zwolnieni pp.:

Haynarówna Janina z Dziedzic, na wł. prośbę. Niebieszczańska Halina z Katowic, na wł. pr., Jankiewiczówna Władysława z Nakła, na wł. pr., Krupa Juljan z Lisowa. Berczowska Eugenja z Nowego Bytomia. Królówna Prakseda na wł. pr. Piasecki Leon na wł. pr. Kaczorowska Zofja na własną prośbę. Szczygłówna Ludwika, z powodu zawarcia małż. Schilder Elżbieta, art. 68. Grohmanówna Marja, na własną prośbę. Wilczekiewiczówna Helena, art. 69. Weczerówna Marja, z powodu zawarcia małżeństwa.

Przeniesieni w stan spoczynku pp.:

Czernek Walenty, kierownik szkoły w Kostuchnie, z dn. 1. X. 1930. Zbell Eugenja, naucz. stała w Cieszynie, z dn. 1. XI. 1930. Sieg Józef, kierownik szkoły w Roździeniu, z dn. 30. XI. 1930.

Zmarli:

śp. Browarska Bronisława, nauczycielka gosp. dom. przy szkole I. w Małej Dąbrówce, w dniu 30. IX. 1930; śp. Piotrochowicz Jan, kier. szk. w Katowicach-Brynowie, w dniu 8. września 1930.

Szkoły dokształcające:

Wydział Oświecenia Publicznego powierzył na rok szkolny 1930/31, Kierownictwo dokształcających szkół wiejskich następującym nauczycielom:

W Bańgowie Józefowi Piękosiowi, w Bytkowie Stefanowi Opoce, w Chorzowie Tadeuszowi Stypie, w Maciejkowicach Henrykowi Pachoniowi, w Przełajce Wiktorowi Malarzowi, w Siemianowicach Teofilowi

Koplowi, w Wełnowcu Tadeuszowi Furmanowi, w Brzezince Rudolfowi Kozłowi, w Brzęczkowicach Józefowi Wiąckowi, w Małej Dąbrówce Teofilowi Gomóle, w Janowie Józefowi Madejowi, w Nikiszowcu Alojzemu Żurkowi, w Giszowcu Alfredowi Rzeźniczkowi, w Roździeniu Antoniemu Kwolkowi, w Słupnej Stanisławowi Łukaszkiewiczowi, w Szopienicach Władysławowi Łonieckiemu, w Bykowinie Antoniemu Pospieszyńskiemu, w Halembie Marjanowi Furgalskiemu, w Kłodnicy Emilowi Kwaśnemu, w Kochłowicach Brunonowi Pohlerowi, w Kończycach Marjanowi Wieklińskiemu, w Makoszowach Janowi Hasnemu, w Nowej Wsi Euzebjuszowi Siegowi, w Pawłowie Józefowi Słomce, w Bielszowicach Emanuelowi Tylkowi, w Boronowie Ferdynandowi Küblowi, w Cieszowej Józefowi Statecznemu, w Droniowicach Juljanowi Brommerowi, w Glinicy Pawłowi Lenartowi, w Grojcu Franciszkowi Kotali, w Kaletach Józefowi Dankowi, w Kalinie Władysławowi Francowi, w Kamienicy Józefowi Holiemu, w Kochanowicach Władysławowi Cholewce, w Kochcicach Wincentemu Wycikowi, w Kokotku Romanowi Makarewiczowi, w Kośmidrach Stanisławowi Szpytmanowi, w Koszęcinie Karolowi Sobocie, w Ligocie-Woźnickiej Stanisławowi Grodeckiemu, w Lisowicach Józefowi Dukowiczowi, w Lisowie Józefowi Porębskiemu, w Lubecku Teodorowi Walczakowi, w Lubszy Alfredowi Szulcowi, w Lublińcu Edwardowi Szóstakowi, w Łagiewnikach Wielkich Tadeuszowi Bobkiewiczowi, w Pawonkowie Mieczysławowi Majdzińskiemu, w Psarach Piotrowi Gasztychowi, w Rusinowicach Franciszkowi Cupowi, w Sadowie Franciszkowi Ligędze, w Solarni Rudolfowi Rzemienieckiemu, w Strzebiniu Fryderykowi Reisowi, w Woźnikach Karolowi Święchowi, w Zielonej Kazimierzowi Kolczyńskiemu, w Bieruniu Nowym Stanisławowi Kamskiemu, w Bieruniu Starym Józefowi Czaplińskiemu, w Chełmie Wielkim Bronisławowi Durczokowi, w Cielmicach Kasprowi Kiszce, w Czułowie Antoniemu Wrożynie, w Dziećkowicach Franciszkowi Ferencowi, w Goczałkowicach Mieczysławowi Bobczyńskiemu, w Golasowicach Bolesławowi Gaudnikowi, w Hołdunowie Tadeuszowi Aksentowiczowi, w Imielinie Ludwikowi Kapelanowi, w Jankowicach Ludwikowi Kisiale, w Kobielicach Andrzejowi Bażanowskiemu, w Kobiorze Władysławowi Dyndowiczowi, w Kosztowach Sewerynowi Niemcewiczowi, w Krasowach Kazimierzowi Zychewiczowi, w Lędzinach Alojzemu Baronowi, w Łące Wilibaldowi Windowi, w Miedźnej Wiktorowi Tasce, w Murckach Szczepanowi Trembaczewskiemu, w Paprocanach Filipowi Nowarze, w Piasku Franciszkowi Szczepańczykowi, w Pielgrzymowicach Pawłowi Paździorze, w Starej Wsi Adamowi Kuźniarskiemu, w Studzionce Józefowi Klichcie, w Świerczyńcu Ignacemu Kalecie, w Tychach Kazimierzowi Hrabinowi, w Urbanowicach Franciszkowi Stęchłemu, w Wiśle Małej Emilowi Chroboczkowi, w Wiśle Wielkiej Józefowi Filipowskiemu, w Woli Stanisławowi Czerkiewiczowi, w Borowej Wsi Janowi Bienkowi, w Boryni Marjanowi Gerzekowi, w Bziu Zameckiem Rudolfowi Reczkowi, w Gostyni Józefowi Cholewie, w Kamionce Franciszkowi Meckiemu, w Krzyżowicach Piotrowi Wojtkowi, w Kuźnicy Janowi Kalecie, w Łaziskach Dolnych Józefowi Pawlicy, w Łaziskach Górnych Mikołajowi Sianosowi, w Łaziskach Średnich Karolowi Gryczyemu, w Mizerowie Jerzemu Kottuczowi, w Mokrem Janowi

Grześkowiakowi, w Ochojcu Stanisławowi Kozłowskiemu, w Ornontowicach Walentemu Łowińskiemu, w Orzeszu Marcelemu Kozickiemu, w Panewniku Władysławowi Stanuchowi, w Paniowach Wilhelmowi Biskupkowi, w Pawłowicach Augustynowi Pitlokowi, w Podlesiu Marcinowi Trojokowi, w Suszcu Ludwikowi Żebrokowi, w Szerokiej Stanisławowi Pasze, w Warszowicach Maksymiljanowi Bronnemu, w Wilkowyjach Andrzejowi Michnie, w Woszczycach Janowi Szymikowi, w Wyrach Andrzejowi Rączce, w Zgoni Ignacemu Wruszkowiakowi, w Adamowicach Józefowi Gruszce, w Bełku Ignacemu Janecce, w Bujakowie Józefowi Janikowi, w Chwałęcicach Józefowi Blasze, w Czerwionce Alojzemu Grabcowi, w Czuchowie Stanisławowi Mazańkowi, w Dębieńsku Wielkiem Romanowi Pietrasowi, w Golejowie Alfonsowi Musiołowi, w Gierałtowicach Pawłowi Wyspiańskiemu, w Kamieniu Wiktorowi Jaworskiemu, w Knurowie Karolowi Rydygielowi, w Łyskach Józefowi Wajdzie, w Leszczynach Stanisławowi Pyzikowi, w Ochojcu Bernardowi Kuglerowi, w Orzepowicach Józefowi Raczkowi, w Paniówkach Władysławowi Świdrakowi, w Przyszowicach Karolowi Elsnerowi, w Przegędzy Romanowi Stalmachowi, w Raszczycach Piortowi Gabrielowi, w Stanowicach Augustynowi Uliczce, w Szczygłowicach Leopoldowi Dankowi, w Wilczy Górnej Augustynowi Bodynce, w Książenicach Karolowi Nimptszowi, w Baranowicach Konstantemu Ślusarkowi, w Boguszowicach Józefowi Kawińskiemu, w Chwałowicach Adamowi Kwiatkowi, w Czernicy Wacławowi Orlofowi, w Gotartowicach Jakóbowi Pieńczakowi, w Gaszowicach Alojzemu Szymale, w Jankowicach Wilhelmowi Bluszczowi, w Jejkowicach Augustynowi Karze, w Kleszczowie Pawłowi Pillarowi, w Niewiadomiu Michałowi Magnorowi, w Niedobczycach Józefowi Urbańczykowi, w Palowicach Alojzemu Smyczkowi, w Popielowie Ernestowi Golikowi, w Rydułtowach Wiktorowi Brzezinie i Władysławowi Zenknerowi, w Równiu Karolowi Kurpasce, w Rogoźnej Walentemu Domagale, w Szczejkowicach Franciszkowi Orszulokowi, w Świerklanach Górnych Alfonsowi Śmiałkowi, w Biertułtowach Zygmuntowi Wrońskiemu, w Brzeziu Kazimierzowi Szymańskiemu, w Bukowie Augustynowi Rumplowi, w Czyżowicach Wincentemu Woźniakowi, w Godowie Bernardowi Szyrmeisenowi, w Gołkowicach Adolfowi Prochaskowi, w Gorzycach Dominikowi Michalskiemu, w Jastrzębiu Górnem Romanowi Mandzlowi, w Kobyli Stefanowi Kuligowi, w Kornowacu Pawłowi Siarkowskiemu, w Lubomji Franciszkowi Klonowi, w Łaziskach Henrykowi Skabic, w Marklowicach Górnych Józefowi Marclowi, w Nieboszowach Leopoldowi Musiolikowi, w Olzie Konradowi Poppemu, w Połomji Antoniemu Kubicy, w Pszowie Michałowi Górniakowi i Karolowi Żydkowi, w Pstrążnej Antoniemu Tenglerowi, w Radlinie Janowi Winklerowi, w Rogowie Brunonowi Królowi, w Ruptawie Leonardowi Foberowi, w Skrzyszowie Józefowi Kozłowskiemu, w Syryni Eugenjuszowi Jędrusiakowi, w Turzy Franciszkowi Pagiele, w Wilchwach Piotrowi Górniakowi, w Zawadzie Władysławowi Krzakiewiczowi, w Goduli Augystynowi Pękali, w Nowym Bytomiu Grabowskiemu, w Orzegowie Wiktorowi Dropale, w Rudzie Alojzemu Willimowi, w Świętochłowicach Kazimierzowi Kossakiewiczowi, w Hajdukach Wielkich Leonowi Maternowskiemu, w Brzezinach Śl. Franciszkowi Łabędzio-

wi, w Brzozowicach Mikołajowi Mendesowi, w Chropaczowie Franciszkowi Grzesikowi, w Dąbrówce Wielkiej Eugenjuszowi Danyiukowi, w Kamieniu Józefowi Kubicy, w Lipinach Śl. Stefanowi Zeldze, w Łagiewnikach Śl. Franciszkowi Zajdlowi, w Hajdukach Nowych Eugenjuszowi Kiensnerowi, w Wielkich Piekarach Teofilowi Kubicy, w Szarleju Franciszkowi Skowyrze, w Bobrownikach Janowi Jareckiemu, w Brynicy-Bibieli Marcinowi Szamborskiemu, w Świerklańcu Szmatlochowi, w Kozłowej-Górze Stanisławowi Musiołowi, w Lasowicach Maksymiljanowi Spałkowi, w Miasteczku Rudolfowi Zarębie, w Nakle Tomaszowi Gładyszowi, w Opatowicach Władysławowi Rutkowskiemu, w Orzechu Karolowi Mazurkowi, w Piasecznej Feliksowi Witeckiemu, w Pniowcu Stanisławowi Bergerowi, w Radzionkowie Tadeuszowi Banekowi i Józefowi Bauerkowi, w Reptach Nowych Antoniemu Matlakowi, w Rybnej Wiktorowi Traczowi, w Suchej-Górze Józefowi Kępińskiemu, w Tarnowicach Starych Leonowi Białeckiemu, i w Żyglinie Jerzemu Hejdzie.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego.
L. O. P. II-10138/1. Katowice, dnia 6. listopada 1930 r.

Komisja Egzaminacyjna dla nauczycieli szkół powszechnych, zgłaszających się do egzaminu kwalifikacyjnego — w części górnośląskiej Województwa

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 9. października 1930 r. Nr. II-21549/30 przedłużyło na rok szkolny 1930/31 czynności Komisji Egzaminacyjnej w Bobrku przy Cieszynie dla nauczycieli szkół powszechnych z części cieszyńskiej Województwa Śląskiego w składzie osobowym Komisji, zatwierdzonym pismem Ministerstwa z dnia 24. października 1929 r. Nr. II-26621/29.

Nadto zamianowało Ministerstwo pismem z dnia 9. października 1930 r. Nr. II-21549/30 **Franciszka Popiołka,** dyrektora Państwowego gimnazjum im. Osuchowskiego w Cieszynie członkiem tejże Komisji Egzaminacyjnej.

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Oświecenia Publicznego.
L. O. P. II-10453/30. Katowice, dnia 7. listopada 1930 r.

Komisja Egzaminacyjna dla nauczycieli szkół powszechnych, zgłaszających się do egzaminu kwalifikacyjnego w części górnośląskiej Województwa Śląskiego.

W myśl rozporządzenia ministerjalnego z dnia 13-go lipca 1912 roku U. III. C., Pan Wojewoda zamianował na rok szkolny 1930/31 członkami Komisyj dla egzaminów kwalifikacyjnych nauczycieli szkół powszechnych w części górnośląskiej Województwa Śląskiego:

1. Szczepana Trembaczewskiego, kierown. publ. szk. pow. w Murckach,
2. Jana Spyrę, kierownika publ. szk. powsz. w Starym Bieruniu,

3. Ludwika Kapelana, kierownika publ. szkoły powsz. w Imielinie,
4. Alojzego Hessa, kierownika publ. szkoły powszechnej w Pszczynie,
5. Marcina Trojoka, kierownika publ. szkoły powszechnej w Podlesiu,
6. Marcelego Kozickiego, kierownika publ. szkoły powsz. w Orzeszu,
7. Wincentego Jeglińskiego, p. o. kier. publ. szk. pow. w Mikołowie.
8. Alfreda Rzeźniczka, kierownika publ. szkoły powsz. w Giszowcu,
9. Karola Biela, p. o. kierownika publ. szk. powsz. IV. w Mysłowicach,
10. Franciszka Jansę, kierownika publ. szk. powsz. III. w Brzezince,
11. Antoniego Kwolka, p. o. kierownika publ. szk. powsz. I. w Roździeniu,
12. Józefa Madeję, naucz. szkoły wydziałowej m. w Katowicach,
13. Stanisława Gdowskiego, kierownika szkoły ćwiczeń w Mysłowicach,
14. Franciszka Śniechotę, dyrektora szkoły wydz. m. w Katowicach,
15. Fryderyka Króla, kierownika publ. szk. powsz. im. Kościuszki w Siemianowicach.
16. Ludwika Pająka, kierownika publ. szkoły powsz. im. Konarskiego w Siemianowicach,
17. Hermana Krzonkałę, kierownika publ. szk. powsz. III. w Chorzowie,
18. Wacława Gładkiego, kierownika publ. szk. powsz. II. w Chorzowie,
19. Wilhelma Klugego, kierownika publ. szkoły powsz. w W. Hajdukach,
20. Annę Sierosławską, naucz. stałą w Wielkich Hajdukach,
21. Tadeusza Graffa, kierownika publ. szkoły powsz. w Rudzie,
22. Kazimierza Kossakiewicza, kierownika publ. szkoły powsz. w Świętochłowicach,
23. Marjana Ziembę, kierownika publ. szkoły powsz. w W. Piekarach,
24. Teofila Kubicę, kierownika publ. szkoły powsz. w Wielk. Piekarach,
25. Jana Studnickiego, nauczyciela stałego w Nowych Hajdukach,
26. Antoninę Wałkównę, naucz. stałą w Nowych Hajdukach,
27. Janinę Zajchowską, nauczycielkę stałą w Królewskiej Hucie,
28. Jerzego Kisiela, kierownika publ. szkoły powsz. I. w Król.-Hucie,
29. Józefa Loosa, kierownika publ. szkoły powsz. V. w Król.-Hucie,
30. Pawła Koppę, kierownika publ. szkoły powsz. III. w Król.-Hucie,
31. Marjana Furgalskiego, kierownika publ. szkoły powsz. w Halembie,
32. Władysława Bielewicza, kierownika publ. szkoły powsz. I. w Kochłowicach,
33. Jana Łaszczoka, kierownika publ. szkoły powsz. II. w Kochłowicach,
34. Jakóba Bazarnika, kierownika publ. szkoły powsz. w Lublińcu,
35. Pawła Lenarta, kierownika publ. szkoły powsz. w Glinicy,
36. Wacława Trojana, kierownika publ. szkoły powsz. w Tarn.-Górach,
37. Rudolfa Zarębę, kierownika publ. szkoły powsz. w Miasteczku,
38. Antoniego Janika, kierownika publ. szkoły powsz. w Rybniku,
39. Marcina Mazurskiego, kierownika publ. szkoły powsz. w Knurowie,
40. Dominika Gwoździa, kierownika publ. szkoły powsz. w Rydułtowach,
41. Euzebjusza Pękałę, kierownika publ. szkoły powsz. w Niedobczycach,
42. Michała Magnora, kierownika publ. szkoły powsz. w Niewiadomiu,
43. Zygmunta Wrońskiego, kierownika publ. szk. powsz. w Biertułtowach,
44. Tadeusza Banka, kierownika publ. szkoły powsz. w Radzionkowie,
45. Józefa Syskę, dyrektora państw. seminarjum naucz. w Tarn.-Górach,

160.
ORGANIZACJA SZKÓŁ.
Szkoły powszechne.

Wydział Oświecenia Publicznego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego podniósł stopień organizacyjny następujących szkół powszechnych z ważnością od dnia 1. września 1930 r.:

1. 4-kl. publicznej szkoły powszechnej w Dzieckowicach na 5-klasową (L: O. P. II-10273).
2. 1-kl. publicznej szkoły powszechnej w Hołdunowie na 2-klasową (L: O. P. II-10465).

Wydział Oświecenia Pulicznego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przyznał z dniem 1. września 1930 r.:

1. publicznej szkole powszechnej w Leszczynach łącznie 9 etatów, systemizując równocześnie tę szkołę jako 7-klasową z 3 oddziałami równoległemi. (L: O. P. II-9978/1 z 28. października 1930).
2. publicznej szkole powszechnej w Kamieniu, powiatu rybnickiego, 5 etatów nauczycielskich, systemizując równocześnie tę szkołę jako 5-klasową. (L: O. P. II-10277/1, z 28. października 1930 r.).
3. publicznej szkole powszechnej I. w Rybniku 25 etatów nauczycielskich, systemizując równocześnie tę szkołę jako 8-klasową z 17 oddziałami równoległemi (L: O. P. II-10129, z 28. października 1930 r.);
4. publicznej szkole powszechnej II. w Rybniku 15 etatów, systemizując ją jako 8-klasową z 7 oddziałami równoległemi. (L: O. P. II-10129, z 28. października 1930 r.);
5. publicznej szkole powszechnej IV. w Rybniku 8 etatów, systemizując jako 7-klasową z 1 oddziałem równoległym. (L: O. P. II-10129, z 28. października 1930 r.);
6. publicznej szkole powszechnej w Baranowicach, powiatu rybnickiego, 1 nowy etat nauczycielski, systemizując równocześnie tę szkołę jako 3-klasową. (L: O. P. II-10041, z 28. października 1930 r.):
7. publicznej szkole powszechnej II. w Pszowie, powiatu rybnickiego, 14 etatów, systemizując ją równocześnie jako 8 klasową z 7 oddziałami równoległemi. (L: O. P. II-10455, z 28. października 1930 r.);
8. publicznej szkole powszechnej II. w Pszowie 11 etatów, systemizując ją równocześnie jako 7-klasową z 4 oddziałami równoległemi. (L: O. P. II-10455, z 28. października 1930 r.).

161.
KONKURSY.

Wydział Oświecenia Publicznego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego ogłasza konkurs na następujące **posady kierowników** szkół powszechnych:

1. 5-klasowej szkoły powszechnej w **Kamieniu** powiatu rybnickiego;
2. 8-klasowej szkoły powszechnej I. w **Chropaczowie** (okręg szkolny Świętochłowice II.). Mieszkanie służbowe przy szkole;
3. 3-klasowej szkoły powszechnej w **Chechle Nowem.** (Mieszkanie służbowe i ogród);

4. 5-klasowej szkoły powszechnej w **Dziećkowicach**, pow. pszczyński (posada połączona z organistostwem);
5. 3-klasowej szkoły powszechnej w **Woli**, pow. pszczyński, (mieszkanie służbowe, ogród, pole);
6. 5-klasowej szkoły powszechnej w **Szerokiej**, pow. pszczyński, (posada połączona z organistostwem);
7. 8-klasowej szkoły powszechnej Nr. I. im. Tadeusza Kościuszki, w **Roździeniu**, powiat katowicki.

Podania należycie udokumentowane należy wnosić drogą służbową do Wydziału Oświecenia Publicznego, **do dnia 31-go grudnia 1930 r.**

Rada Szkolna Powiatowa w Cieszynie ogłasza konkurs na posadę **kierownika** 4-klasowej publicznej szkoły w **Pruchnej** w powiecie cieszyńskim.

Podania należycie udokumentowane należy wnosić drogą służbową do **Wydziału Oświecenia Publicznego** w terminie 4-tygodniowym od daty ukazania się niniejszego dziennika.

162.

KOMUNIKATY.

W sprawie powszechnych wykładów pedagogicznych w Instytucie Pedagogicznym w Katowicach.

Instytut Pedagogiczny rozpoczyna w listopadzie br. **serję powszechnych wykładów pedagogicznych** przeznaczonych dla ogółu nauczycielstwa i osób interesujących się sprawami wychowania.

Przedmiotem pierwszej serji tych wykładów będzie wszechstronne zapoznanie nauczycielstwa z zagadnieniem poradnictwa zawodowego. Obok wykładów teoretycznych odbywać się będą również praktyczne ćwiczenia w Instytucie Porady Zawodowej w Katowicach.

Cały cykl obejmuje dwanaście 2-godzinnych wykładów i tyleż ćwiczeń. Wykłady będą wygłaszane w Instytucie Pedagogicznym w poniedziałki począwszy od dnia 10. listopada br., ćwiczenia zaś odbywać się będą w laboratorjum Instytutu Porady Zawodowej w Katowicach, plac Wolności 8, w inne dnie, równolegle z wykładami, zależnie od umowy z uczestnikami wykładów. Oprócz tego przewidziane są próbne badania i hospitacje.

Opłata za cały cykl wykładów wraz z ćwiczeniami wynosi zł. 12,—. Pisemne zgłoszenia przyjmuje Dyrekcja I. P. do dnia 1. listopada bież. r. Równocześnie ze zgłoszeniem należy wpłacić należytość za wykłady za pośrednictwem P. K. O. Nr. 305—800.

Po ukończeniu cyklu wykładów uczestnicy mogą się poddać egzaminowi, poczem w razie pomyślnego złożenia tego egzaminu otrzymują odpowiednie zaświadczenia.

Pierwszy wykład odbędzie się w poniedziałek dnia 10. listopada o godz. 17 w sali wykładowej Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, ul. Wojewódzka 45.

Program wykładów i ćwiczeń:

1. wykład: Wstęp „Stosunek psychologji do psychotechniki, pedagogiki i poradnictwa zawodowego".
2. „ „Podstawowe pojęcia psychotechniki".
3. „ „Poradnictwo zawodowe jako zagadnienie pedagogiczne".
4. „ „Poradnictwo zawodowe jako zagadnienie społeczne".
5. „ „Metodyka poradnictwa zawodowego".
6. „ „Poradnictwo zawodowe a szkoła", „Zawodoznawstwo jako przedmiot szkolny".
7. „ „Stosowanie testów poradnictwa zawodowego w szkole".
8. „ „Metody obliczania testów".
9. „ „Wyciąganie wniosków z wyników testów".
10. „ „Obserwacje psychologiczne w szkole, dotycz. poradnictwa zawodowego".
11. „ „Teorja arkusza obserwacyjnego dla nauczyciela".
12. „ „Znaczenie lekarza w poradnictwie zawodowem".

W sprawie Kół Młodzieży Polskiego Czerwonego Krzyża.

Na podstawie § 1 i § 20 pkt. 2 b statutu Polskiego Czerwonego Krzyża, tworzy się organizacja Kół Młodzieży Polskiego Czerwonego Krzyża, mająca na celu rozwijanie wśród młodzieży idei samarytańskiej oraz troski o zdrowie moralne i fizyczne swoje i bliźnich, w myśl hasła „Miłuj Bliźnego".

Komisja Okręgowa Kół Młodzieży P. C. K. powołując się na polecenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego umieszczone w Dzienniku Urzędowym Wydziału Oświecenia Publicznego Województwa Śląskiego Rok VII. Nr. 1. z dnia 31. 1. 1930 r. str. 19., stwierdza, iż Koła Młodzieży Polskiego Czerwonego Krzyża, których na Śląsku jest już 84, okazały się nietylko potrzebną organizacją na terenie szkół czy to powszechnych, czy też średnich, ale również skutecznym, nowym czynnikiem wychowawczym.

Z uwagi na to Wydział Oświecenia Publicznego zachęca do dalszego organizowania Kół Młodzieży P. C. K. przy poszczególnych szkołach.

Informacyj dotyczących zakładania Kół Młodzieży P. C. K. udziela prezes Komisji Okręgowej Kół Młodzieży P. C. K. w każdy czwartek w biurze Polskiego Czerwonego Krzyża w Katowicach, ul. Andrzeja 9. od godz. 14 do 16 włącznie.

W sprawie zwalczania chorób zakaźnych.

Dla propagowania walki z chorobami zakaźnemi sprowadził Okręg Śląski Polskiego Czerwonego Krzyża tabliczki emaljowane z czerwonym krzyżem i znapisem: „Nie roznoś chorób, pluj tylko do spluwaczki".

Tabliczki te o estetycznym wyglądzie nadają się do zawieszenia w szpitalach, urzędach, instytucjach publicznych itp. z uwagi na swą poważną wartość propagandową.

W porównaniu do używanych na ogół wywieszek papierowych i tekturowych, tablice emaljowane swoim solidnym wyglądem, zwracają

na siebie uwagę w daleko większym stopniu i dlatego o wiele skuteczniej propagują akcję walki z chorobami zakaźnemi.

Pozatem tablice są długotrwałe i przez dziesiątki lat napisy na tablicach i ich kolory nie ulegną żadnej zmianie.

Cena tabliczki w wymiarze 25×35 cm. wynosi 6,— zł. za sztukę. Wzór tabliczki można oglądać w biurze Czerwonego Krzyża w Katowicach, ul. Andrzeja 9.

W sprawie wydawnictwa dzieł Słowackiego.

Wydział Oświecenia Publicznego zwraca uwagę na zbiorowe wydanie dzieł Słowackiego w opracowaniu Dr. Stefana Kołaczkowskiego, Docenta Uniw. Jagiellońskiego w 4 tomach.

Cena kompletu oprawionego w płótno wynosi 30 zł.

W sprawie wydawnictwa „W setną rocznicę Powstania Listopadowego"

„Wydział Oświecenia Publicznego zwraca uwagę na dzieło p. t. **„W setną rocznicę Powstania Listopadowego"**, wydane nakładem Obywatelskiego Komitetu Obchodu Stulecia Powstania we Lwowie, ul. Piekarska 26 — pl. I.

Harcerski kurs informacyjny dla nauczycieli.

Zwyczajem lat ubiegłych przystępuje Komenda Chorągwi Męskiej Z. H. P. do organizowania 5-dniowego harcerskiego kursu informacyjgo dla nauczycieli z terenu Województwa Śląskiego.

Kurs ten odbędzie się w Harcerskiej Szkole Instruktorskiej na Buczu (stacja kolejowa Skoczów) w czasie od 14. XII. do 18. XII. 1930 r. Kierownikiem kursu będzie p. Stefan Szletyński, obecny Komendant Szkoły.

Koszta utrzymania na kursie wynoszą 15 złotych.

163.

OGŁOSZENIE.

Państwowa Komisja Egzaminacyjna dla nauczycieli szkół powszechnych w Bobrku przy Cieszynie.

Egzamin kwalifikacyjny dla nauczycieli szkół powszechnych z językiem wykładowym polskim i niemieckim w części cieszyńskiej wojew. Śląskiego rozpocznie się w terminie jesiennym **dnia 24. listopada 1930 r.** o godzinie 8 rano częścią pisemną w państwowym seminarjum naucz. męskiem im. Pawła Stalmacha w Bobrku przy Cieszynie.

Podania o dopuszczenie do egzaminu wnosić należy do Powiatowej Rady Szkolnej w drodze urzędowej najpóźniej **do 30. października b. r.,** która je przedłoży Komisji do dnia 12. listopada 1930 r.

Do podań załącza się krótki życiorys z opisem przebiegu wykształcenia. świadectwo dojrzałości wzgl. kwalifikacyjne, wszystkie dekrety i wykaz lektury pedagogicznej.

Kandydaci nieznani osobiście żadnemu z członków Komisji przedstawią dowód tożsamości osoby. Podania, które nie są zaopatrzone w

przepisane załączniki, lub które wpłyną do Komisji po wyznaczonym terminie, zwróci się kandydatom bez rozpatrzenia. Egzamin odbędzie się według dotychczas obowiązujących przepisów.

Potrzebnych ponadto wyjaśnień udziela Dyrekcja Komisji w godzinach urzędowych.

W Bobrku przy Cieszynie, dnia 2-go października 1930 r.

Dyrektor Komisji:
(—) Sznapka Emil.

164.
WYDAWNICTWA

Nadesłane czasopisma.

„Pedagogjum". Miesięcznik poświęcony sprawom seminarjów naucz., preparand oraz kształcenia nauczycieli. Organ Zarządu Gł. Sekcji Seminarjów Nauczycielskich T. N. S. W. Rok VI. Paźdz. 1930. Nr. 8.

Treść: 1. J. M. O duchu w wychowaniu młodzieży. 2. Dancewiczówna J. Uwagi do programu języka polskiego. 3. Nauka o języku. 4. Türschmid E. Administracja zakładu kształcenia nauczycieli (IV). 5. Oceny i sprawozdania. 6. Z czasopism i książek. 7. Z życia organizacyjnego. 8. Wiadomości bieżące.

„Przegląd Pedagogiczny." Tygodnik, Organ Tow. Nauczycieli Szkół Śr. i Wyższych. T. N. S. W. Pod redakcją H. Gallego. Warszawa, 18. paźdz. 1930 r. Nr. 28 R. XLIX (14).

Spis rzeczy: 1. Gr.: Wizytatorowie i wizytacje. 2. Inż. A. Rożnowski: Kongres międzynarodowy kształcenia technicznego i zawodowego w Liège w dn. 1. 5. VIII. 1930. II. 3. Dr. Józef Mazur: V-ty Zjazd Fizyków Polskich. 4. Dr. K. Sośnicki: Zagadnienie oceny książek szkolnych. 5. J. W. Którędy droga? IV. 6. Organizacja szkół samorządowych. 7. Komunikaty Zarządu Głównego. T. N. S. W. 8. Z życia Koła Warszawskiego T. N. S. W. 9. Z żałobnej karty. 10. Curiosa. 11. Kronika. 12. Nowe książki.

„Przegląd Wydawnictw". S. A. Książnica Atlas — Kwartalnik wydawnictw własnych. Rok IX. Lipiec-październik 1930. Nr. 3.

165.
Ogłoszenia nieurzędowe.

Premja za prenumeraty.

Rynek Główny 29, — złotych 10,— otrzyma wszystkie zeszyty od stycznia do grudnia 1930 r. a jako premję bezpłatnie do wyboru jeden z roczników 921, 922, 923, 926, 927 i 929 roku.

Prenumerata wynosi 10 zł.

Cena nr. 11 . . . . zł 1,00

płatnych zaraz po otrzymaniu numeru.

Nr. konta czekowego P. K. O. 301 973

Cena ogłoszeń:

cała strona 50 zł, 1/2 strony 25, 1/4 strony 12 zł 50 gr

Administracja „Dziennika Urzędowego Wydz. Ośw. Publicznego“, „Gazety Urzędowej“ i „Dziennika Ustaw Śląskich“ Katowice, Województwo.

Redakcja Dz. U. W. O. P. mieści się w Wydziale Ośw. Publicz. Wojew. Śląskiego.

Tłoczono w Drukarni Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.